

ZAHORSKÁ

KRONIKA

— VYDAVATEL, MAJITEL A REDAKTOR. —
ART. FRÖHLICH, UČITEL, DOL. UJEZD u LIPZIKA 7B.

Vlastivědný sborník »Záhorská Kronika« vychází čtvrtletně.

Ročně se předplácí 10 Kč složenkou, po 1. lednu 1929 se doplácí 12 Kč. Jednotlivá čísla při hromadném odbírání 2 Kč 50 h, při odbírání jednotlivých čísel přímo po 3 Kč. Platí se chekem pošt. spořitelny čís. 100.630. Brno. Pro záky při hromadném odběru sleva.

Reklamace se vyřizují jen do vyjití nového čísla.

Literární příspěvky, zprávy, knihy a časopisy k recenzi i na výměnu, objednávky i reklamace budtež zasílány na adresu: »Záhorská Kronika« v Dolním Újezdě u Lipníka n. B.

Novinové výplatné povoleno řed. pošt a telegrafů v Brně, výnosem číslo 69.140-VI. ze dne 18. srpna 1925.

O B S A H :

Radnice na Záhoří v horním Pobečví. (C. Kramoliš). — Jména íraří v okrese lipenském. (Jan Bačura). — Drobnosti lidovědné ze Záhoří. (Vl. Vašíček). — V zimě na Záhoří. (Oto Sova). — O lipenském nářečí a jeho sbírání. Pokračování. (R. Kout). — Předhistorické pohřebiště u Kladerub. (Ant. Svěrák). — Dvořácká privilegia. (Jos. Jakeš). — Hukvaldy. (Jindřich Dohnal). — Jak se na Záhoří léčilo. (Ant. Fröhlich). — Pověsti našeho kraje: V zajetí tureckém (M. F. T.). — Rusové v Hranicích. (V. B.). — Čertova studně na Helštýně. (M. Tománková). — Strašidla u Lhoiy. (Dr. Fr. Příkryl). — O památném obrázku u Škařince. (H. Špunar). — Drobné zprávy: Universitní profesor Ph. Dr. Paširnek pětasedmdesátníkem. — Povětrnosní poměry na Lipensku. — Opis kupní smlouvy z r. 1633. — Jak se děti učily „cizím řečem“. — Ceník z r. 1798 a z dřívějších dob. — Seznam domů v Lipníku z r. 1667.

Štoček radnice v Hranicích laskavě zapůjčilo Družstvo knih-tiskárny v Hranicích.

Z R E D A K C E :

Redakce blahopřeje k sedmdesátinám p. Arnoštovi Dadákovi, zakladateli Družstva »Hospodář« a odbor. listů »Mil. Hospodář« a »Prakt. Rádce« v Míloticích n. Bečv. Celý kraj zná jeho velkou práci na poli hospodářském a kulturním. Největšího uznání za práci hospodářskou dostalo se mu jmenováním činným členem Čsl. Zemědělské akademie v Praze. — Budte dlouho zdraví!

Z Á H O R S K Á K R O N I K A .

VLASTIVĚDNÝ SBORNÍK ZÁHOŘÍ A POBEČVÍ.

= VYCHÁZÍ ČTVRTLETNĚ V DOLNÍM ÚJEZDĚ U LIPNÍKA NAD BEČVOU.

ROČNÍK XI. P R O S I N E C 1 9 2 8 . Č Í S L O 2 .

Čeněk Kramoliš:

Radnice na Záhoří a v horním Pobečví.

Ve městech různé schůze obecní, úřední a často i soukromé, o nichž v minulém čísle uveřejněn byl článek, konávaly se v obecních domech zvláště k tomu vystavených. Radívali se v nich a proto domům těm říkali r a d n i c e nebo r a t ú z , z německého slova Rathaus.

Na obecní dům, jenž representoval město a měšťany, bývali hrdí a dle majetku se snažili pěkně jej vybudovati a ozdobiti. Na radnici úřadoval obecní úřad, konaly se zde soudy nad menšími provinilci, kteří po odsouzení stali se hned dočasnými obyvateli obecního domu, když byli uvrženi do obecního vězení čili kamrliku, které v každé radnici bylo v přízemí nebo na dvoře v bočním křídle umístěno a mělo zamřížované okno. Z té příčiny byl v každé radnici byt pro obecního strážníka čili policajta, jenž měl dozor nad uvězněnými a býval též obecním poslem a bubeníkem, než město mělo více strážníků.

Ve městech, kde radnice byla veliká a měla několik místností, usazen býval po roce 1848 i okresní soud nebo berní úřad a často i privátní osoby. Nyní bývá v nich obecní záložna nebo městská spořitelna, místní museum, hostinec, aby přebytečné místnosti neležely ladem.

Lipník. Poněvadž za krále Otakara II. — 1253—1278 — byl Lipník povýšen na město a udělen mu městský erb, jistě si noví měšťané pospíšili a buď si radnici vystavili, nebo některý dům na radnici proměnili, aby se jako měšťané representovali.

Jelikož město dostalo též městské a později v 15. století i hrdelní právo, ještě i z té příčiny se postaralo o zřízení obecního domu, v němž by se rozsudky konaly a v němž by vinici uvěznění byli. Ale o radním domě píše se až v pozdějším století.

Na náměstí stojící radnice ze 16. století má balkon na sloupech podepřený a střechou nadkrytý, na nějž se dříve vystupovalo z obou stran po širokých dřevěných schodech. V přízemí byla nálevna vína a krámy, v prvním poschodí městský úřad.

Když radnice byla v letech 1851 a 1852 přestavěna, odstraněny byly z náměstí schody a příchod na balkon upraven ze vnitřku budovy. V I. poschodí je umístěn okresní soud a v přízemí obecní kanceláře. Na radnici je hranolová věžka se zvon-

kem, kterým se oznamoval požár ve městě. Naproti radnice stál strážný domek a na jihozápadní straně náměstí pranýř hanby. Obě již dávno zmizelo.

Drahotuše patří mezi nejstarší osady. Uvádějí se s hradem hned ve 13. století, ve 14. slují městečkem a v 15. již městem.

Obr. 5. Radnice v Hranicích před opravou.

Později měly též právo hrdelní. — Stará radnice shořela r. 1550. Dva roky později koupěn dům na náměstí a upraven na radnici s věží. Radnice stojí na jižní straně pěkně upraveného náměstí.

Hranice. V dějinách města Hranic od Scholze i od Bartovského je uvedeno, že radnice darována byla roku 1544 obcí zámožným a vlasteneckým měšťanem S k ř í t k e m, krejčířským

mistrem. Ale radnice na jižní straně náměstí stojící a tvořící nyní roh Žerotínova náměstí a Radnické ulice byla již dříve, jak dokazuje v kamenném sloupu, jenž podpírá klenutí bývalé zasedací síně, vytesaný letopočet 1528.

Skřítek daroval dům svůj s radnicí sousedící na rozšíření radnice. Město šlechtici a bohatými měšťany osídlené jistě bez radničního domu nebylo.

Radnice s vysokou věží, kolem níž nad hodinami je ochoz a dříve i byt pro hlídače, byla hned původně na jedno poschodí a vchod do ní byl z náměstí. Na vedlejším domě Skřítkově byly dvě věžky. Při pozdější úpravě radnice byly strženy i s horní částí domu, radnice byla zvýšena a nejen do výše, ale i v zevnějšku upravena se sousedním domem, jehož vchod stal se nyní vchodem do radnice a původní byl zazděn. Později rozšířena byla do ulice o novou zasedací síň.

Portál radniční zdobí v kamenu vytesaný znak pánů z Pernštýna, majitele tehdy panství Hranického a pod ním je podobizna Skřítkova s nápisem latinským: »Verbum Domini in aeternum 1544.« (Slova Hospodínova zůstanou na věky.)

Od roku 1850, kdy povstaly nové císařské úřady, umístěno bylo v radnici v I. poschodí okresní hejtmanství, v přízemí soud a berní úřad, než se přestěhovaly r. 1868 do zámku. Obecní úřad v době té úřadoval v domě, kde je nyní Beseda. Nyní je v radnici v přízemí policejní úřad, veřejná čítárna a knihovna, v prvním poschodí městské obecní kanceláře, menší zasedací síň a městská spořitelna. Pěkně upravená velká zasedací síň je v křídle radnice se vchodem z Radnické ulice.

Kelč jmenuje se městem hned r. 1270. Nebylo veliké, ale táhla csadou hradská obchodní cesta a bývala majetkem a často i letním sídlem biskupů olomouckých, proto tak brzy obec na město povýšena byla. Radnice na východní straně náměstí na jedno poschodí je staré stavení, nyní slušně upravené. Je v ní obecní kancelář, zasedací síň a od r. 1907 též městská spořitelna.

Hustopeče n. B. je městečko s rovným, pěkně upraveným náměstím. Na východní straně jeho stojí stará jednopatrová radnice. Byla vystavěna v době, kdy ještě kolem náměstí stály dřevěné domky s podloubím, z nichž ani jeden se již nezachoval.

V přízemí radnice je obecní hostinec, v I. poschodí obecní úřadovna, občanská záložna a byt pro nájemníka hostince.

Krásno. Radnice s altánem, nad nímž na střeše je úhledná vížka, stojí na jižní straně městečka. Na altánku je znak městečka: dvě věže a mezi nimi stojí na třech koulích vzpřímený černý lev. Na altán vedou od země schody jen z jedné strany. V přízemí jsou obchody, v poschodí je napravo strážnice, nalevo v bývalé zasedací síni veřejná čítárna a v boční místnosti knihovna.

Po spojení Krásna s Meziříčem v jedno město pozbyla krásenská radnice svého původního účelu a její místnosti propůjčeny čítárně a knihovně.

Val. Meziříčí bylo odedávna důležitým městem a vedle práva městského mělo i právo hrdelní. V 16. století skládal se městský úřad z fojta, purkmistra a konšelů. Ale rada městská mývala ku pomoci písaře (notáře), muže zákona a městského práva znalého. R. 1786 byli voleni purkmistr starší a mladší, čtyři radní a 20 konšelů a obecní úřad jmenoval se »magistrátem« a měl z práv zkoušeného syndikusa. Úplné hromady, schůze obecní (sessio) a schůze rady (conferentia) konávaly se na radnici.

Prvá radnice byla asi dřevěná jako všechny domy na náměstí, ale po velikém ohni r. 1607 postavena byla na západní straně náměstí v řadě ostatních domů jednopatrová zděná radnice s podloubím a věží. Na radnici byl altánek, na nějž vedly schody z náměstí. Po ohni r. 1865 podloubí bylo zazděno, altánek a schody odstraněny a radnice opravena.

Roku 1850 umístěn byl na radnici c. k. okresní politický úřad. Nyní jsou v radnici městské kanceláře, zasedací síň a valašské městské museum.

Rožnov neměl dlouho radnice. Úřední sessi i úplné hromady konávaly se v domě purkmistrově. Teprve r. 1770 postavena byla na jižní straně náměstí ve východním rohu dřevěná radnice na jedno poschodí. V přízemí byl byt pro obecního strážníka a vězení, v prvním poschodí zasedací síň a malá úřadovna pro starostu.

Roku 1836 zřízena byla v Rožnově druhá třída. Že místa pro ni v malé školní budově nebylo, umístěna byla napřed v domě soukromém, pak v I. poschodí na radnici v zasedací síni, která byla r. 1850 prodloužena přístavěním podloubí a obecní úřad odstěhoval se do malé místnosti vedle ní. Teprve r. 1871 po vystavění nové školní budovy vrátil se obecní úřad do původních místností. Zasedací síň byla zároveň kanceláří a vedlejší malá místnost sloužila za skladiště papírů a listin.

Nyní na protějším rohu, na východní straně náměstí, stojí nová velká radnice, v níž nalézá se kromě obecního úřadu též okresní soud, notářství a městská spořitelna. Starou radnici převzal musejní spolek a převezl ji do parku, kde tvoří základ musea v přírodě.

Vsetín. Na severní straně stojí vedle sebe radnice stará a nová. Stará radnice před vpádem Kuruců na Vsetín 1708 byla dřevěná a po požáru jimi založeném vystavěna byla z tvrdého materiálu a ozdobena malou věží se zvonkem. Do radnice vcházelo se po vysokých schodech ze dvou stran. Vlevo byla světnice »vojanka« (menší vězení), vpravo byt pro sluhu. Vzadu byly těžší žaláře. V prvním poschodí byla poradní síň s obra-

zem bohyně spravedlnosti s váhami a se zavázanýma očima. Od roku 1837—1839 bydlela nahoře i finanční stráž.

Roku 1850 byla radnice opravena a na vížce umístěny hodiny. Z poradní síně udělán byt pro c. k. sudího, který bydlel tam až do roku 1897. Obecní úřad těsnil se ve vedlejší malé místnosti a pak se přestěhoval do Horního šenku, který obec koupila.

Roku 1899 vystavila obec vedle staré novou radnici a starou přenechala státním úřadům. — Nová radnice na jedno poschodí je ve slohu renaissance. Uprostřed v průčelí je vyvýšený vchod a nad ním pavlan spočívající na dvou sloupech. Na balkon či pavlan vchází se ze zasedací síně. Uprostřed na zevnější straně pavlanu upevněn jest v kamenu tesaný znak města: beránek. V přízemí jsou obecní úřadovny a kancelář advokátní, v prvním poschodí zasedací síň s galerií pro obecnstvo a privátní byty.

Jan Baďura:

Jména tratí v okrese lipenském.

Jména tratí mají význam tím, že určují místa budov nebo pozemků k osadě patřících. Nyní ale, kdy zájem o vlastivědu vzrostl, mají větší význam proto, že možno s větší jistotou určit, kde zaniklé osady anebo dvory stávaly, o nichž se dočítáme v deskách zemských anebo starých listinách, dle nichž mnohé tratí jsou pojmenovány, a že též naznačují, co dříve na těch místech bývalo aneb co se tam dělalo.¹⁾

Jako jména osad mají svůj původ od zakladatelů, dle poměrů přírodních, dle povahy, zaměstnání, dle poměrů právních anebo přezdívkou, tak i jména tratí mají své pojmenování dle osob, osad, hradů, dvorů, dle rybníků, řek a potoků, dle polohy a jakosti půdy, dle výměry a podoby pozemků, dle zaměstnání a blízkých předmětů, a též i právní poměry daly tratím jméno.

Tratí jsou buď místní (v osadách samých) nebo polní a nebo lesní.

A) Tratí místní v městě Lipníku a osadách okresu.

Pří Lipníku dlužno rozeznávat vnitřní město (hrozené dříve) a ulice kolem města, zvané předměstí. Ve vnitřním městě se připomínají cahuskv, něm. Zeughaus = zbrojárna; tam byly sklady zbraní. Dále se tu říkalo v bráně osecké neb hranické, u fortně, výpadní bránka u židovské školy = chrámu. Ve století 19. prolomeny byly hradby u kostela, aby byl zjednan snadnější přístup pro Bohuslavské a Loučské farníky ke kostelu (přes příkop hradní dána byla lávka) a tomuto průlomů se též říkalo fortňa. Při hradbách po obou stranách bran bývali židé,

¹⁾ Seelováním pozemků přijdou některé tratí v zapomenutí.

odtud židovské ulice; konečně tu byly ulice Svičková, kde bývali voskaři a perníkáři a Katova (kde býval u hradeb kat). Kolem města byly Novosady, pocházející asi z 15 století a ulice pojmenované dle osad, k nimž vedly, dále ulice Valchova a Souhradská. Souhrady slula cesta mezi zahradami, na Opavsku vůbec hluboká cesta. Souhrady byly zařizovány na ohradu polí, zvláště, kde se dobytek vyháněl (šraňky) (B.)²⁾. Ulice, v níž stál zbor moravských bratří slula Zbořská a ulice, v níž moravští bratří bydleli Moravská, později Hrnčířská. Později byla přistavena kolonie Horecko, která připomíná zaniklou osadu Horku.

V městečku Tršticích jsou místní trati: Malá a Hrubá strana, pod městečkem, Husí křivda. Tak se jmenoval zastavěný trávník, kde se husy pásaly, čímž se husám křivda stala. Dále chaloupky, Berčíkov (osobního původu), v bránce, Nadymač (přezdívkou), na Sýpkách (kde stály kontribučen-
ské sýpky).

V městečku Velkém Újezdě jsou místní trati »Vrchní a Dolní konec«, »Panský kout«, pojmenovaný tak, že tam bývají čelnější občané, Zákostelí, Horecko; Kopaniny (značí, že tam byl les, který byl vykučován), Lapač (odvozeno od lapěti a značí místo, kde se nečinně dřepělo, tedy buď hostinec nebo vrchnostenské vězení) (B), Ulička. — V ostatních osadách značí slovo Dědina původní osadu, kdežto Ulice, Uličky značí později přistavěné části. Novosady anebo Familie značí domky stavěné po vydání robotního patentu r. 1775. Když totiž po vydání robotního patentu vrchnosti nemohly již poddané nutiti k práci po celý týden, aby mohly pozemky při svých dvorech obdělati, najímaly dělníky. Aby jich získaly, byly nuceny jim stavěti na svých pozemcích domky, které nazvány Novosady nebo Familie. Osady, které měly brány, které na noc zavírány byly, jako na př. v Oseku, měly trati: v bráně, za branou. Takořka ve všech osadách jsou trati odvozující své jméno v různých pádech a přeměnách od humen (Záhumení). Kostely, kaple, zámky a jiné budovy daly též tratím jména (Zákostelí, U zámku).

V ý z n a m n ě k t e r ý c h m í s t n í c h t r a t í v e v s í c h. Báchorňa je trať, kde se dělávaly bachance = nepálené cihly, vepřovice. »Na dráhách« značí kus volné pastviny (trávníku) na jednom konci za dědinou, kudy se dobytek na pastvu vyhání (výhon) a v čas nepohody též popásá. (B). Chabrov odvozuje se od chabraní = kradení. Chňurky přezdívkou jakož i Kačurov a Kelč. Křiby totéž co vyvýšené místo. Močidla znamenají místa, kde se v osadě močilo konopí. Pančava a Zavádilka jmenovaly se hospody při silnici. (B.) Poustky místo kdysi pusté. Pupkov přezdívkou. Slatina značí vodu kyselku a též místo bařinaté;

²⁾ Mnohé vysvětlivky jsou vzaty z Bartošova dialektického slovníku a označeny jsou písmenem B, anebo ze Seleského archivu a označeny jsou S. A.

tak též se jmenuje vysoká tráva, na takových místech rostoucí (B). Šabatec jest neznámého původu. »Na tvrzi« značí místo, kde stal dvůr, který byl oproti ostatním stavením z vepřovic, valků nebo ze dřeva stavěným postaven z tvrdého materiálu (kamene). Val, též válek, býval zřízen při místech (pozemcích, cestách), kde zaplavovala voda, aby nepřetekala na pozemek nebo cestu (B). Znamená též násep kolem tvrze, hradiska.

(Pokračování přístě).

Vladimír Vašíček:

Drobnosti lidovědné ze Záhoří.

Různé.

Padá-li povětroň. křičí staré báby, že letí zlý duch. Udeří-li hospodyně krávu metlou, chudne a přestane dojiti. Toulá-li se slepice dlouho do noci, nastane prý hlad. Dává-li se někomu kráti chleba, nechť si ukrojí dokola, aby se zase dokola urodilo. Ranní déšť — babský pláč. Neumyje-li se člověk ráno, může jiného urknouti, a ten potom dostane curoky. Jí-li děvče v pátek čocku, aneb studenou kávu, bude v neděli hezké. V neděli, než-li jdou z hrubé, odstavují hospodyně telata, aby se lépe chovala. Kdo má u sebe peníze, když slyší ponejprv kukati kukačku, toho se budou držeti celý rok. Vidí-li někdo kvěsti rýž (žito) a sní-li ze tří klásků květ, nedostane zimmici. Když je v březnu mlha a do tří dnů neprší, za sto dní bývá povodeň. Křičí-li žluna, bude pršetí. Je-li měsíc dolů rožkem, dlouho pršetí nebude. Při bouřce dávají se svěcené kočičky (barušky) křížem na ohniště a podpálí se, aby bouřka přešla. Je-li hvězdička u měsíce, do tří dnů hoří a na které straně je, v tu stranu bývá oheň. Hoří-li v místě, obrátí hospodyně stůl naopak, položí naň pecen chleba a modlí se: »Ó, ty nešťastný hosti, co jsi zastihl, měj na tom dosti a zůstaň zde státi tiše, jako stála voda v řece Jordanu, když sv. Jan křtil P. Ježíše!«

Pověry o dětství. Pověry provázejí člověka od kolébky až ku hrobu, při narození, při sňatku, při nemoci a pohřbu. Ve kterém znamení se dítě narodí, prorokují se dle toho budoucí osudy. Narodí-li se dítě se zuby, nazývají je můrou; dají-li mu kolek do huby, bude choditi v noci na dříví, dají-li mu mléka, bude choditi na lidi. Bije-li se dítě metlou, dostane souchoty. Překročí-li nebo přeskočí-li někdo dítě, neporoste. Kdo se nechá podměsti, nevdá anebo neožení se.

Sňatek. Nevěsta, jdoucí na zdavky, ať neobleče na sebe nic starého, nebo nebude míti štěstí. Při zdavkách dávají lidé dobrý pozor, na které straně oltáře lépe svíce hoří. Shasne-li, anebo nehoří-li dobře na straně epístoly, tedy ženich dříve zemře a naopak. Když ženich a nevěsta si mají podati ruce, ať nevěsta hledí dostati palec nahoru, a to proto, aby jí byl muž poddán. Když jdou svatebčané na ořeru, má nevěsta žádati po ženichovi

peníze proto, aby se jí lépe držely. Když jde nevěsta na zdávání a nasype-li si do střeviců kaše, nebude mít děti.

Nemoce. Mnohé nemoce léčí lid pověrami. Snadno vyléčí žloutenku, komu se lze shlédnouti v kostelním kalichu. Plivne-li někdo neočekávaně do oči tomu, kdo má žloutenici, uteče z něho žloutenice leknutím. Má-li dítě souchotiny, ať vyptá matka z 9 domů mouky, leč nesmí říci, nač ji bude potřebovatí. Z mouky té a z vody, ve které bylo dítě koupáno, musí se upéci velký vdolek, který se položí v poli u křížovatky. Až se koláč ztratí, zmizí i nemoc. Lišeje se hojí rosou z okna, nebo pěnamí z nadojeného mléka. Když má dítě psotník, má se mu roztrhnouti košile a zakopati pod odkap, kde slunce nesvítil. Má-li dobytek červy, vyhledej v poli nebo na mezi bodlák, ohni mu hlavičku k zemi a polož na ni kámen nebo hroudu a říkej třikrát: »Bodláčku, bodláčku! — nepustím tobě hlavičku, — dokud nepustíš krávkě červíčku!« Jinak na červy: »Svatý Petr leží v hrobě, devět červů má při sobě, osm červů má při sobě, sedm červů má při sobě, šest červů má při sobě, pět červů má při sobě, čtyři červy má při sobě, tři červy má při sobě, dva červy má při sobě, jednoho června má při sobě, sv. Petr leží v hrobě, žádného červa nemá při sobě.« — Dobytek pak jistě červy ztratí.

Smrt. Hada nebo zábu ve sklepe zabítí není radno, neboť do roka zemře hospodář nebo hospodyně. Ryje-li krtek pod prahem, také někdo z rodiny zemře. Praskne-li nábytek ve světnici, stane se proměna v domě (t. j. smrt). Zdá-li se někomu v noci, že si trhá zub, brzy zemře. Zpívá-li slépice jako kohout, bývají v domě sváry, aneb někdo zemře. Sedá-li nemocnému na nos prach, nebo špičati-li se mu nos, brzy zemře. Třetí den po pohřbu přijde prý se podívatí nebožtík do svého obydlí. Poslední pohřbený přes noc na stráži hřbitova státi musí, a to každou noc, až opět jiný zemře a na jeho místo pak nastoupí. Žádný hřbitov není nikdy bez strážce.

Sova Oto:

V zimě na Záhoří.

V zimě bývají dlouhé večery a to zvláště té drobotině. Přes den se nazmrzali dosti a spáti bylo by brzy. Tak nezbyvá starým, než se bavit s nimi. A dělají to rádi. To už i tatínek a maminka vmísí se do jejich zábavy. Přes léto nemohli. Celý den byli o práci a na večer, kterého téměř ani nebylo, byli rádi, že si odpočinuli. Ale teď vezmou všechny ke stolu a opakují s nimi, čemu se ve škole naučili a připravují je na příští den. Také ve škole to pan učitel hned pozná. Děti nejen že v zimních měsících chodí pořádně do školy, ale také lépe umívají. Hůře jest tomu v létě. A maminky! Ty jsou rády, že se jich přes den zbaví a

mohou se v klidu věnovati práci po domě. Budte ujistěni, že se ani dost málo netěší, jako se děti těší, na středu, kdy není vyučování. Není vzácností, že se i pana učitele zastanou, když některá z nich si postěžuje, že je moc přísný na děti: »Já jich mám pět ve stavení a dyž začnó, nevím gde mi hlava stójí. Až by chalupa spadla. A on ůch má padesát (a bývalo až přes 80), co by si počal, dyby nebyl přísný.« A hned je po stěžování.

Nejednou se také stane, když některému prváčkoví to nejde tak jako druhým, že přijde otec a prosí pana učitele, aby s ním už měl strpení, že až přijde zima, že to s ním všecko dohoní. A také dohoní.

Když už všechno nacvičeno a spát bylo by skoro jíti, tu se dají do her. To jsou ty chvíle, na které se děti nejvíce těší. Někde se najde křída a děti píší a si hrají na stole »na kozuchy«, »na mlýnek« a pod. Svátkem jim je, když tatínek vezme křidu, říká říkanku a dělá čárky:

Píšu, píšu berana	Píte, pání, nebo ne,
se zlatýma rohana.	že jich bude třicet dvě.
Dyž se beran otočí	
sklinku vína natočí.	

»A věř počítejte, že je jich dvaatřicet«, káže počítati dětem čárky. Ti čítají. A opravdu, je jich přesně třicet dvě. Teď se to — alespoň ti větší — také učí. A věřte, že jim jde lépe do hlavy, než učení z početnice. To je pak ve škole před vyučováním chlubení, že umí něco, co druzí neumí.

Tyto zaš mrzí, že jejich spolužák něco umí, co oni neznají a chtějí, aby je tatínek také něčemu takovému naučil. Slíbí jim to, ale napřed, že se musí pro školu všemu naučiti. Netřeba ani povídati, že nešlo učení ještě nikdy tak snadno, jako ten večer. A nezbyvá pak než vzítí křidu nebo papír a tužku a učiti se pak říkance.

Píšu, píšu dvě,	a gdo jich chce spočítati,
ešče jedné dvě	musí dobrý pozor dáti,
	že jich dvacet je,
	že jich dvacet je.

Když je už čas jíti spát, děti si nahrály až do omrzení, pohádek napslouchaly, rozhodne hospodář, aby se šlo spat. Dnes ovšem už stařenka ani stařčok nevykládávají pohádek, neboť nejlepší čtenář v rodině předčítává z knížky, co dostal ve škole půjčiti. Jako v mnohém jiném, tak i v tom jest to dnes obráceně. Děti-čtenáři baví stařenky a stařčoky, ba celou rodinu. Alespoň v tom jim starým nová doba ulevila, ale kráse zimních večerů nepřidala.

Někdy povídka nebo pohádka nemá konce a byl by už čas jíti spát. Tu hospodář ptá se, jak je to ještě dlouhé. Není-li, tož jim prodlouží večer o nějakou tu minutku. Zbývá-li ještě mnoho čísti, rozhodne, že to dočtou až zítra večer. To se ovšem nechce

dětem jít spát, ale proto přece jen jak dolehnou, spí, jak by je do vody hodil.

Ba ani stařence se nechce zanechat poslouchání a přimlouvá se za děti, ale myslí při tom trochu i na sebe, »dyť by se sama ráda dověděla, jak to dopadlo.« Ale hospodyně bývá neuprosná a odbývá stařenku, že je zítra také ještě den a pobízí děti, aby už šly »založit blechám«. Někdy zase: »Spať, spať, neslyšíte, jak na vás blechy zvonijó?!« Jinde opět upozorňuje hospodyně děti: »Spať, spať, ráno stať, chléb jest, aby neplesnivěll« Hospodář také někdy pomůže a upozorní: »Kalamajka liskavec, dyž je zima šup na pec.«

Když stařenka vidí, že není zbytl, s těžkým povzdechnutím odchází na svoje »lože« nebo do výměnku.

Ale na spánek ani pomyšlení. Ten bývá u stařenky vzácný host, který se dlouho nikdy nezdrží. Co dělává stařenka, když nemůže spát? Vzpomíná na dávno zašlé dny mládí, prožívá ve vzpomínkách celý svůj život znovu. Někdy bývají to vzpomínky veselé, že se ani spát nechce, jindy zas trudné, že bývá i »zhlavec« zkropen slzami. Tu stařenka raději se modlí, aby je zaplašila, za nebožtíka muže, za maměnku, za tatíčka, za děti, za tyto nejděle — vždyť měla jich devatenáct a jen šest jich zbylo — i za ty zbylé živé, aby jim Pán Bůh požehnal na statku a chránil je od nemoci a neštěstí, za celou rodinu a všechny známé — nezapomene na nikoho — a nakonec a to nejdůležitěji za duše v očistci, aby ji přivedly na jiné myšlenky a seslaly na ni spánek — zapomenutí.

Rudolf Kout :

O lipenském nářečí a jeho sbírání.

(Pokračování).

Pro sběratele nářečí jest velmi důležitě, aby vždy zjistil, je-li mluvčí osoba skutečně rodilá z Lípnicka neb z okolí, byla-li stále jen zde nebo byla-li též někde ve světě. Neboť zvláště muži, kteří byli na vojně anebo snad i v zajetí, užívají někdy výrazů odjinud přinesených, které musíme dověsti rozeznatí od výrazů zdejšího nářečí. Když jsem byl v prvních letech v Lípniku, myslel jsem, že to, co se česky zove »kolečka«, jmenuje se lipensky »tačky«, a teprve později poznal jsem, že toto slovo slyšel jsem vlastně od člověka, který byl narozen na Valašsku, a že zdejší název jest »kolca«. Ostatně za dlouhou dobu, kterou zde již žiji, pozorují též, že některá od jinud přinesená slova zde zdomácněla, takže již patří mezi známá slova zdejšího slovníku. Příkladem uvádím slovo »dacan«, které sem bylo přineseno přistěhovalci z Prostějova a které jest zde již dnes obecně

známou nadávkou (naproti tomu ostravská, smyslem podobná nadávka »chachar« dosud zde se neujala, ač již také jest jí slyšet). Jako příklad slova přineseného z ciziny uvádím slovo »zgarby«, kteréž znamená asi jako české haraburdí, nebo věci nejsoucí k ničemu, a které asi pochází z polského »skarb« (poklad) a které tedy zde dostalo význam opovrhlivý. Po světové válce bylo sem přineseno slovo »kluk«, kterého si navykli užívati vojáci a legionáři ve styku s kamarády rodilými v Čechách; užívá se ho také více jen při vypravování o vojně (»klučí to vzali útokem«).

Také jest nutno dáti pozor na to, že mnozí lidé, třeba byli původně neškolení, užívají dnes mnoha výrazů spisovných, anebo i zkomolených, kterých nabyli z dnešního čilejšího veřejného života, z novin, z řečí na schůzích, z jednání s úřady a pod. Tak jsem slyšel jistého rolníka ve Lhotě (který nebyl vůbec na vojně), an užívá velmi často slova »decimovat« ve významu: ničit, týrat (sme všeci zdecimovaní, to nás decimuje). Také jsem poznal, že někteří zvláště starší lidé tvoří rádi sami nová slova. To jest zjev ostatně všeobecný, ale přece se mi zdá, že ve zdejších krajích jest častější než na př. v Čechách a mám z toho dojem, jakoby zde lidová řeč zachovala si větší tvořivost a životnost nežli v Čechách. Tak říkají zde na př.: »Bude buřka, slunko je »opařity«, kteréhožto slova »opařity« u nás v Čechách neznáme. Jindy slyšel jsem od člověka, který upravoval komusi zahrádku, vypravoval mň, že mu tam udělal uprostřed »čluň« (okrouhlý záhon) a že mu vysypal pískem »cestiny«¹⁾ (stezičky). Obě uvedená slova slyšel jsem jen jedenkrát. Sběratel má každé takové slovo opatřiti poznámkou, že bylo jen jednou slyšeno a že tedy není obecně užíváno.

Srovnával-li jsem prve lidovou řeč zdejší s řečí v Čechách, musím také říci, že při sbírání zdejšího nářečí pocituji výhodu v tom, že nejsem zdejší a že jsem rodem z Čech, protože mně zvláště zdejší více jsou nápadny. Sběrateli nestačí znáti jen spisovnou češtinu, nýbrž též lidové nářečí české a to proto, že spisovná čeština má mnoho slov, která nejsou obvyklá v lidové řeči v Čechách a z nichž některá naopak jsou běžná ve zdejším nářečí a tyto věci nutno též zachycovati. Příklady: Spisovná česká slova »hleděti«, »trčeti«, »vichor«, jsou v lidové mluvě české neobvyklá, ale ve zdejším nářečí (jako jinde na Moravě) jsou zcela běžná. S tímto úkazem souvisí též, že někteří zdejší inteligenti mluví v obyčejném denním hovoru vlastně lepší spisovnou češtinou nežli sami rodilí Češi a nežli inteligenti na př. v Praze. Tito totiž bezděky mísí do své řeči lidovou českou výslovnost a užívají zpravidla jen slov z lidové češtiny, kdežto zdejší inteligence, znající češtinu jen z písma, užívá jí v celém rozsahu i po stránce lexikální. V Čechách inteligent v obyčejném hovoru na př. užívá jen příslovce »teď, teďka«, kdežto zde jest i v běžném hovoru často slyšet též příslovce »yní«.

Moravanu, který nežil delší čas mezi lidem v Čechách, jest někdy velmi těžko poznati, zda-li to neb ono slovo jest nářečové. Týká se to zvláště slov z domácího a polního hospodářství. Na př. málo kdo zde poznává, že slova: dlážka, náčiní (kuchyňské), vařecha, záboj . . . jsou jen nářečová a že správné spisovné tvary jsou: podlaha, nádobi, vařečka, pokrutiny . . . to se vysvětluje tím, že takováto slova v četbě přicházejí zřídka a když přijdou, nerozumi se jim dobře, takže čtenář nepřijde k jasnému vědomí, které jest příslušné zdejší slovo. Uvedu zajímavý doklad ze své školní praxe: Po několik let vykládal jsem v lučbě o síře a fosforu, že se prodávají ve tvaru roubíků, jsa toho domnění, že žáci znají význam slova roubík. Později napadlo mi otázkou se žáků, co znamená roubík, a tu jsem se k svému překvapení dověděl, že prý je to tyčinka síry neb fosforu. Jeden žák tvrdil též, že je to cosi na zacpávání úst. Bylo tedy slovo studentům sice známo ze spisovné češtiny, ale neznali jeho původního významu (kolik na vázání snopů) a já teprve tu při dalším sám jsem se dověděl, že roubík jmenuje se zde »knutel« (v městě), anebo »röbel« (v hanáckých dědinách). Při této příležitosti podotýkám, že člověk může zde žítí dvacet, třicet let a nesmí si myslet, že zná již všechny zdejší zvláštnosti, neboť mně i dnes přihází se, že slyším slova, kterých jsem dosud vůbec neslyšel a která přece jenom jsou zde obecně známá. Nesmíme si však při tom zase myslet, že slov, kterými se zdejší nářečí liší od spisovné češtiny, jest nějaké veliké množství. Moje sbírka slov, ač je již dlouho zaznamenávám, nepřesahuje pět set. Toto číslo jest proti celkovému počtu slov v češtině tak malé, že můžeme zdejší nářečí po stránce lexikální prohlásiti v podstatě skoro za stejné s vlastní češtinou a že tedy nemůže býti naprosto možno, aby se zdejší nářečí, jak to kdysi též někteří polští šovinisté tvrdili, považovalo pro polský přízvuk a krátkost samohlásek za nářečí polštiny. Vůbec se mi zdá, že ve sporných případech, náleží-li některé nářečí tomu neb onomu jazyku (přechodná nářečí mezi Poláky a Slováky, Poláky a Rusíny, Srby a Bulhary atd.) bylo by nejspřávnější řešiti věc tak, že by se v nářečí určilo, jak mnoho slov liší se svým významem anebo též jak mnoho věcí liší se svým pojmenováním od jednoho neb druhého jazyka a nářečí přisoudilo by se tomu jazyku, který má s ním větší počet významově stejných slov. (Pokračování příště).

Antonín Svěrák:

Předhistorické pohřebiště u Kladerub.

Bylo to někdy počátkem dubna t. r.: Setkal jsem se s rolníkem p. Hašou z blízkých Kladerub a sotva jsme několik slov o běžných událostech vyměnili, zavedl řeč na Záhorskou kroniku.

Zvláště prý se mu zamlouvají zprávy z Kelče a blízkého okolí a rád by tam uviděl také nějaké zprávy z Kladerub. Odpověděl jsem, že to záleží na Kladrubských samých, aby si všimli, co se u nich děje, co se vykládá o starých časech, jaké jsou tam pověsti a pod. Na to mi vyprávěl dále: ;Jsem již dosti věkem pokročilý a od svého 14. roku obdělávám role, které jsem po otci zdědil; po každé, když na jedné trati poněkud hlouběji ořu, pluh mi vždy na cosi naráží, jako by tam byly nějaké kameny. Dříve jsem si toho valně nevšiml, vždyť narazit pluhem na kámen není u nás žádnou vzácností; když jsem však začal čísti Záh. kroniku a v ní ty různé zprávy z dávných dob zdejšího okolí, napadlo mi, zda snad v oné trati nejsou také nějaké popelnice. Nedávno jsem tam také oral a když pluh v jednom místě opět o cosi zavadil, nechal jsem koně stát, doběhl domů pro náčiní — je to hned u dědiny — a dal jsem se do kopání a skutečně přišel jsem na jakousi mísu přikrytou miskou menší; přijdte se na to podívat.« — Zašli jsme na trať »V kopcích« hned za dědinou směrem na východ k Choryni na mírné návrší, kde na rozloze asi půl měřice našli jsme více různých střepů; a v tom místě prý pluh nejvíce v ornici na nějaké předměty naráží — patrně také popelnice, takže máme před sebou celé pohřebiště.

Vykopané 2 »misy« donesl mi p. Haša do Kelče a pustil jsem se hned do bližšího zkoumání. — Spodní mísa, podobná velkému okřínu, je asi 45 cm v průměru, druhá ležela na ní a je poněkud menší; výška obou asi 25 cm. Střepiny nálohu jsou barvy černé a velmi tvrdé; strouháním na nich nedocílíme takového lesku, jako na jiných střepech, které ve zdejších okolí velmi zhusta se nacházejí. Střep do sebe hltavě ssaje vodu a stává se pak drobivým jako perník. Okraje mís jsou asi natřeny žlutě červenou barvou, jako je barva špatně vypálené hlíny; barva vodou pouští. Prostor mezi oběma »mísami« vyplněn je slepenou ornicí, promíchanou popelem a hojnými úlomky kostí; na spodu je směs prosáklá masnotou. Mezi kostmi našel jsem též část bronzů; byla to snad původně jehlice; zlomek byl asi 8 cm dlouhý a úplně zvětralý, takže při doteku se rozpadl; zachránil jsem jen několik malých úlomků. Mezi kostmi jsou též úlomky z menších nádob o tenkých stěnách, kdežto vlastní popelnice mají stěny dobrý cm tlusté. Patrně se mrtvému dávaly do popelnice milodary na cestu do neznáma. Někakých ozdob, ornamentů a pod. jsem na popelnici nenašel; činí dojem prostého, neumělého výrobku.

Nález oznámil jsem státnímu archeol. ústavu pro Moravu a Slezsko, jehož ředitel p. Dr. I. L. Červinka projevil nad tím velikou radost a zařadil naleziště mezi tak zvaná popelnicová pole rázu plátenického. Doba popelnicových polí na Moravě končí dle dosavadních zkušeností asi 500 let před Kr. — tak dlouho tedy, ba ještě déle (mohly v Doubravě, Liškách, kamenné zbra-

ně na Strážném a j.) jest zdejší okolí osídleno. Byli to Slované? Nově objevené pohřebiště slíbil bližší prozkoumatí archeolog pan O. Seva a těším se na jeho výsledek. Týž prozkoumal i jiné pohřebiště u Blazic (má odtud krásnou sbírku). Rovněž na zájemce čeká kostrové pohřebiště u Malhotic směrem k Opatovicím. A tak jsme zase o jednu zkušenost bohatší a komu za to vděčíme? . . . Čtete Záh. kroniku!

Josef Jakeš:

Dvořácká privilegia.

My Leopold z Boží Milostí Svaté Římské Říše Kníže z Ditrichsteyna na Niklšpurku, Pán svobodného řížského panství Traspu, dědičný shenk v Karntu, jakž také dědičný zemský Jägermistr v Štyrsku, rytíř zlatého rouna, Jeho římské císařské milostí skutečná tajná rada a jeho římské a uherské královské Milostí nejvyšší Stallmistr —

Vyznáváme tuto veřejně a na vědomí dáváme jednomu každému a všem vůbec, pro Nás, našich erbuv a potomkuv, že jsou před nás předstoupili, Ján Hradil a Jiří Smeta, oba dvořáci k našemu panství knížecímu Helfensteynskému, přináležející dědiny Symře, Nám v poslušnosti a pokoře přednášejíce taky zřetelně proukázali, kterak oni netoliko dle starého Urbarium a rejster purkrechtních ještě od časů tehdejších vrchností pánův z Pernsteyna a z Vrbna — s jejich grunty, rolemi a loukami jakožto dvořáci po všechn čas opatření a considerovani; ano i na ně Privilegiami milostivě obdařeni a ujistěni byli jsou; při kterýchžto svobodách oni taky od Našich však předkův až posavad v pokoji zanechání byli. Nyní pak z mnohých důležitých příčin při nás podobně, abychom jich podotknutých a držení netoliko v pokoji zanechali, ale také v nově jim na ty v držení mající role a louky pořádné nadání neb Privilegia vydati ráčili, v poníženosti pohledávali. Kdež nemohouce My tak dále jejich ponížené žádosti odeprítí, z příčin, že jsou jich všichni předešlé vrchnosti takové milostí účastny učinily. Pročež i my předřečené těchto našich dvou dvořákuv jich staré nadání a svobody netoliko milostivě chceme confirmovati: nýbrž confirmujeme, ujistujeme a tvrdíme, jich dobrým rozmyslem a Naším vědomím, tak aby tyto jejich v držení mající role a louky a co oni proti tomu do důchoduv našich knížecích Helfensteynských platu ročního dávati jsou povinni spatřeno v tomto nadání zřejmě položeno a podotknuto bylo, to vše jsme My následovně poznamenati dáti a povoliti ráčili: Z nichžto, poněvadž k týž dědině Symře patřící pole od okololežících osad aneb dědin svými mezami obzvlášť opatřeno: a v něm jenom dvoje dvorství je: jeden sám ve třech polích tehdy possidíruje roli na Devadesáte pět

měřic výsevky, podobně louky, které v jejich mezach leží. Obou pak dvořákuv, poněvadž oba sobě rovní a jak role tak louky vedle sebe položené mají, na jedno sto devadesátí měřic vyseti je. Naproti pak tomu jsou a budou povinni oni nyní a na časy budoucí Nám erbum a potomkum Naším panum Helfensteynským a Lipenským ročně do viného kraje, aneb na Nikelšpurg jednu fúru učiniti a na ni v našem zámku Lipenským, aneb kdekolivějkým vykazano bude rozličné Victualia pro naši dvorskou kuchyni naložiti a do Nikelšpurgu dovéztí, spátkem pak jednu bečku vína do Lipníka přivéztí, naproti čemuž oni taky, jako jiní Helfensteynští poddaní na jednu každou bečku vína z Důchoduv našich Lipenských na penězích jeden rýnský a čtyřiceti pět krejcaru a ovsa po jedné měřici míti a dosáhnuti mají. Mimo tuto povinnost ještě má jeden každý k našim panským pilám jednu neb dvě klady neb křivozně dubové z Našeho panského lesa, jakož taky, kdyby zapotřeba bylo, k rybníkem trouby a ke mlýnum panským dubové valy voziti a vykonati mají. Co se pak platuv těchto dvořákuv dotýče, které oni do našich důchoduv Lipenských, totiž při svatém Jiří a svatém Václavě spravovati mají, vztahují se společně na šest rýnských třinácte krejcaruv a dva halíře. Tak taky berou títo dvořáci každoročně z našich panských lesuv jedenkaždý dříví k pálivu, za jeden rýnský dvacetí jeden krejcar čtyry halíře. Nadto vejš taky, poněvadž podle zřízení země každé vrchnosti syrotci pod správu patří: Pročež i oni dvořáci každoročně vždy okolo nového leta své syrotky před našeho hejtmana do Lipníka, který od nás a od potomků našich zřízený bude stavěti a je v rejstra zapisovati datí mají, jsouce oni tak dobře jako jiní Naši sedláci v poddanosti opovázani. Chceme tedy tomu a ustanovujeme, poroučíme taky při tom, všem našim nyní i budoucím hejtmanum, duchodním a purkrabím, ano všem Naším poddaným, panství našeho Helfensteynského a Lipenského, všem, jednomu každému zvlášť dokonale, aby oni dvořáci při svých tuto confirmovaných a jim udělených milostech a nadáních bez porušení zanechání byli, a jich na žádný způsob oni sami neobtěžovali, aniž proti tomu činili, tím méně jiným činiti nedopouštěli, nýbrž nad tímto Naším milostivým míněním mocnou ruku drželi a hájili. Tomu na povědomí jsme My tuto se vlastní rukou podepsali a Naši knížecí větší pečeť přivěsiti poručiti ráčili. Jenž jest dán a psán ve Vídni dne dvacátého čtvrtého měsíce February od narození Páně Spasitele našeho leta sedmnáctistého třetího. (1703.) Leopold Kníže z Ditrichstaina.

Ad Mandatum Celsissimi Domini Domini Principis proprium.

Karel Ssuberdt Blauenfeldt, Secrätar.

P o z n á m k y: Tento dokument jest ve mnohém zajímavým. Předně dokazuje, že ve Vídni uměli ještě v r. 1703. velmi dobře česky. Dále jest zřejma neobyčejná důkladnost slohová a snaha

vyvarovatí se omylu. Vidno z toho, že i tři slova, značící totéž v českém jazyce, následují za sebou. Vidno také, že dvořácká práva byla po válce třicetileté důkladně okleštěna. Přípomínka v listině, že dvořáci jsou poddanými jako jiní sedláci, působí přímo urážlivě. Tento dojem nezahradí ani milostivý tón listiny. Pergamen tohoto znění jest v originálu pečlivě opatrován v rodině pana Antonína Holubce, dvořáka v Symři. Jest jich po Záhoří více a bude-li veřejnost tato věc zajímáti, uveřejní se další v Z. K. Úplně svobodná i po válce třicetileté zůstala jen dvorství v Rakově a v Paršovcích, obě čísla 10. Slovo »Křivožna« značí tvrdé oddenky starých dubů, z nichž se zhotovovaly osy mlýnských kol. Přes všechny zlé vlastnosti měl Dietrichstein jednu dobrou: Byl znamenitým hospodářem, ovšem pro sebe. Stavěl mlýny a pily a milí věrní poddaní museli pomáhati! Rolníci, porovnávejte poměry a svobodu tehdejší a nynější!

Jindřich Dohnal:

Hukvaldy*).

Jedeme drahou z Přerova k Mor. Ostravě. Před stanicí Studénkou upoutají nás na kuželovitém vrchu zříceniny hradu starojického. Netrvá to však dlouho a objeví se nám noví svědkové šedého středověku. Jsou to zříceniny hradů Štramberka a Hukvaldů. Jako vůbec volena byla ku založení strážisk, hradisk a hradů místa příhodná, tak i pro tyto zmíněné tvrže byly vyhlédnuty vrchy, jež svému okolí vévodily, samy o sobě činíce samostatnou homolí, jež by snadně proti vpádu nepřátel se dala s úspěchem hájiti. V tomto ohledu zvláště památný je vrch, na němž vystavěn byl hrad Hukvaldy.

Starý zámek, jak lid říká, či zřícenina hradu Hukvaldského jest na temeni hory 491 m vysoké. Po úbočí západním asi uprostřed je malebně rozložená osada Hukvaldy, na úpatí ze strany této jest údolíčko »na drázkách«, k němuž se přičítají různé strašidelné pověsti i události. Zde bývaly do nedávna ještě rybníky. —

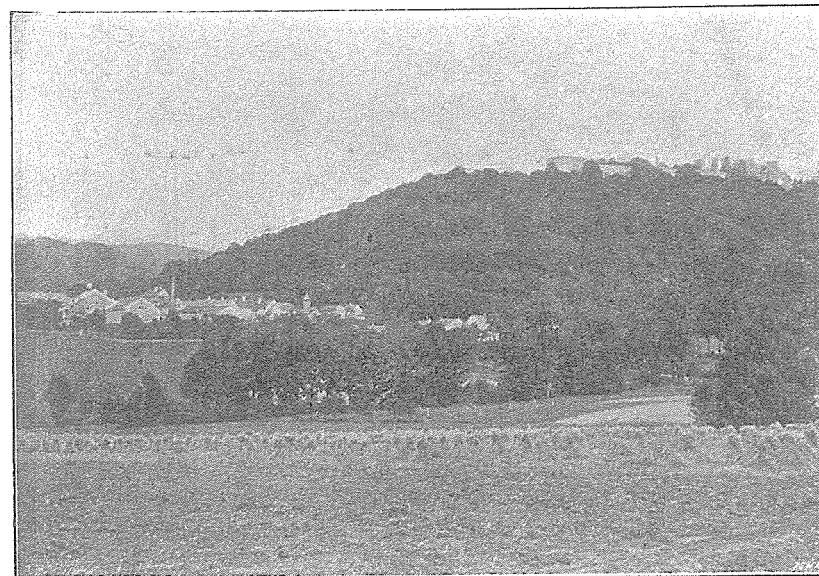
Na straně východní sváží se úbočí do řeky Ondřejnice dosti strmou strání. Na severu odděluje se hradní vrch od Babí Hůry řekou Ondřejnicí, nad níž se rozkládá rozkošné údolíčko zvané »Podlesí«. Na jihu pak mezi hradní horou a Kazničovem jest úval, nímž protéká potok vlévající se do pivovarského rybníka. Celá severní, východní a jižní úbočí hory jsou v oboře, která

Pozn. red.: Třeba Záhoří nemůže se honositi, že Hukvaldy patří do jeho středu, přece zříceniny toho hradu, jak němý svědek zašlé slávy zdobí sousední kraj našeho Pobečví. Redakce zařadila, vedena zájmem o hrady a zámky ve východní Moravě vůbec, popisný článek o dnešním jeho stavu do Záhořské Kroniky.

zabírá i část protějšího vrchu Kazničova a hůrku »Skalku«. Obora je hrazena z části zdi a z části »mesly«; zeď dal vystavěti K. arcibiskup Sommerau-Beckh v hladových letech 1846—47, by poskytl lidu výděleku. Je to tedy hladová zeď.

Do obory vstupujeme branou jednoduchou. Dřívější brána výstavná se znakem arcibiskupským je přenesena na stranu severní a obrácena je k osadě »Rybí«.

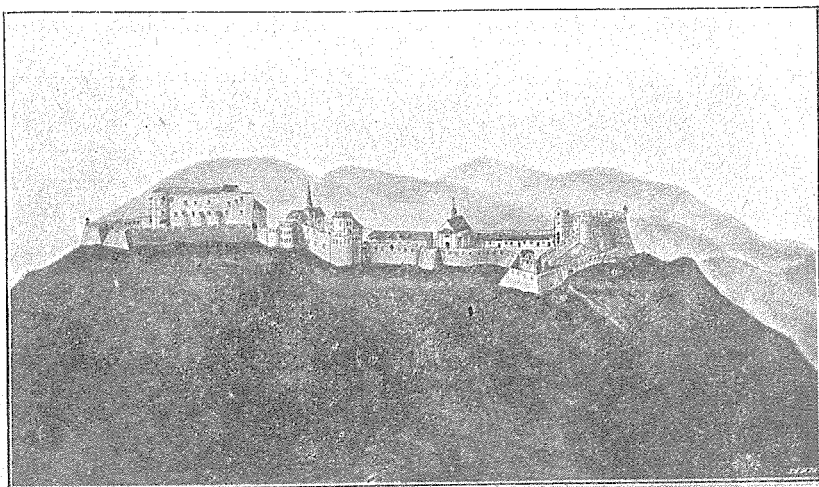
Na hrad vede v pravo cesta vozová, novější v levo stezka upravená v r. 1853. Při ní stojí socha Nanebevzetí Panny Marie, pěkné dílo sochařské. Stoupáme-li stezkou, tu po pravé straně zříme zřetelně dřívější cestu vedoucí k hradu, s níž blíže vrcholu

Obr. 6. Celkový pohled.

stezka splývá. Před branou stezka a cesta z pravé strany se spojují. Brány dostihneme za čtvrt hodiny. Zde nás upoutá krásný rozhled po krajině na straně severozápadní. Za jasného počasí uvidíme i Praděd v Jeseníkách. Před branou viděti z části ve skále vytesaný příkop, který obklopoval původní hrad, nyní devítihrannou věž. Přes příkop ten byl spouštěn padací most. Nad branou je znak biskupa arcivévody Leopolda Viléma. Nad vchodem ve bráně je otvor, v němž zapraven byl padák. Přicházíme ku bráně druhé. V pravo nám zůstává devítihranná věž, při níž možno viděti zbytky malé bašty či tvrzky, z níž hájen byl první vchod do hradu. Druhá brána, jež byla rovněž padacím mostem opatřena, je uzavřena dubovými vraty. Nad ní opět znak biskupa arcivévody Leopolda Viléma. V levo při ní je silná okrouhlá

věž, při ní malé nádvoří. Vstoupíme druhou branou. V pravo jsou nyní byty hradního hlídače a nad nimi vchod do devítihrané věže, v níž se nalézají výborné sklepy vinné, dosud užívané. Opodál jsou zbytky koníren a četných budov, jež stávaly při jižní hradební zdi po celé délce rozlehlého nádvoří. Zde je zachovalá kaple sv. Ondřeje, v níž dne 30. listopadu každého roku jsou konány služby Boží. Kapli vystavěl biskup Frant. z Dittrichšteínu r. 1602 v jedné hradební baště. V protější severní hradební zdi jsou dvě okrouhlé bašty, opatřené četnými střílnami

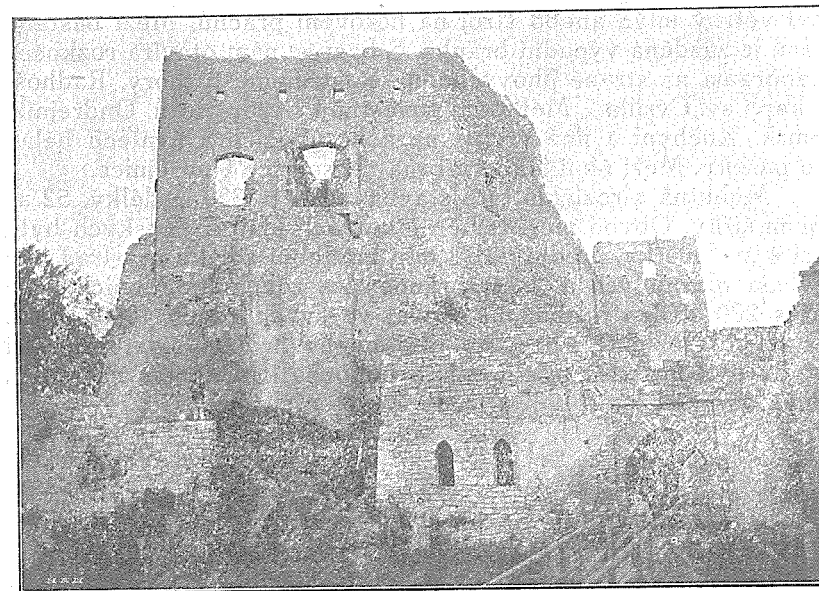

Obr. 7. Hukvaldy v době slávy.

na děla a na hmoždíře. Na nádvoří stojí zbytky rozsáhlých sklepů. Brankou, která jen z části se zachovala, vstupujeme zase padacím mostem ku čtvrté bráně, před níž je dosud hluboký příkop, jenž končí v silné, zachovalé, okrouhlé baště, odkudž je krásná vyhlídka na krajinu jihozápadní. V levo je prostranné nádvoří, které končí úzkou chodbou k výpadní brance. Mostem vcházíme opět ku bráně páté, která je oddělena od předešlé 6 m hlubokým příkopem, a jež byla zase opatřena padacím mostem. Most spočívá na dvou zděných pilířích a je 20 m dlouhý. Po levé straně čtvrté branky spatřujeme baštu a za touto opět silnou, dobře zachovalou baštu kulatou, v níž v r. 1905 objeveno bylo asi 40 koulí hrubě z kamene tesaných, jež byly asi pro praky uchystány. Odtud v pozadí viděti zazděnou výpadní bránu, od které vedla krytá chodba až k bílé studánce na severním úbočí v »Zapadlisku«. V každé ze zmíněných bran a bašt jsou četné kobky, pece a sklepy nyní zasypané, což svědčí o tom, že hrad byl silnou posádkou obsazen. V bráně čtvrté a páté jsou zachovalé strážnice. Nad vchodem do strážnice páté brány vidíme znak párů z Boskovic. Brána tato byla o více poschodích a byly

v ní umístěny vrchnostenské kanceláře. V pravo od brány byl byt důchodního. Za pátou branou jest nádvoří, z něhož přicházíme v levo gotickou, velmi pevnou brankou na nádvoří vlastního hradu a odtud do bytů panských. Tu se obdivujeme mohutné budově dvoupatrové, která bohužel vandalským řádním velmi trpěla. V některých oknech a sklepech zřime kamenné rámoví. Stavba obsahovala četné místnosti. V podzemí a přizemí byly: kuchyně, koupelna, mučírna, lidomorna, věznice a j.

Průčelní budova obsahovala rytířské sály a byty. V bráně do lidomorny lze spatřiti dosud znaky bývalých držitelů, t. j. hřeben, znak pánů z Boskovic a pětilistou růží, znak to manželky pana Beneše z Boskovic, Hedviky z Rozenberka. Lido-

Obr. 8. Hradní část.

morna je vězení válcovité, 20 m hluboké, do něhož vedl otvor, jenž se uzavíral železnými dveřmi. Jest to místnost, jakou spatřujeme v Daliborce na Hradčanech v Praze. V pravo v zachovalé zdi, ve výši druhého poschodí, viděti zbytky zámecké kaple, z jejíhož zachovalého výklenku obraz Panny Marie Čenstochovské spatřujeme v hradní kapli, a jež byl malován v roku 1614 za biskupa Fr. z Dittrichštejna. Pod oltářním kamenem je otvor, v němž byly ještě v r. 1879 nalezeny za cihlou uchované ostatky svatých. Z nádvoří toho po pravé straně vcházíme do rozsáhlé hradní kuchyně, jež měla 2 pekařské pece a krby. Při kuchyni strmí kulatina se zbytky rukověti u točitých schodů. Pod mohutnou touto stavbou dosud bylo otevřeno pět rozsáh-

lých dosti zachovalých sklepů. Vrátime se zpět do nádvoří při páté bráně a z nádvoří toho vejdemo do odděleného prostoru mezi branou šestou a sedmou. Místo to sloužilo za hřbitov. Ve zdi při zemi viděti několik zazděných sklepení, jež jsou hrobkami dávných držitelů. Odtud vcházíme sedmou branou do nádvoří, v němž je studna 170 m hluboká, z jedné třetiny zasypaná kamením, jež dříve do ní házeli návštěvníci. Studnu tu dal velkým nákladem ve skále vytesati biskup Stanislav Sturza okolo r. 1540. V roce 1738 neopatrností služebnictva zámeckého srub i s kolem šlapacím shořel. Studna více opravena nebyla. Nádvoří toto a hrad celý končí dvěma mohutnými čtyřhrannými baštami, jichž prý bylo užíváno za prachárny. V pravé baště byl nedávno nalezen mlýnský kámen, což svědčí o tom, že v baště té buď byl větrný mlýn anebo stroj na hotovení prachu. Mezi baštami těmi je zazděná výpadní bránka. S bašt se nám otevírá rozkošné panorama na straně jihovýchodní. Spatřujeme tu hory, Radhošť s kaplí sv. Cyrilla a Methoda, pověstnou Lysou Horu, Ondřejník, Smrk, Kněhyni a jiné vrchy, na jichž úbočích a úvalech bělají se paseky. Mezi nimi jako stříbrná nit se vine Ondřejnice.

Mohutná a rozlehlá tato stavba má přes 320 m délky, 52 až 61 m šířky. Obvod měří téměř 1 km. Zdi mají u panských bytů asi 4 m tloušťky, přední věž 3 m a hradební zdi 1.5 m. Hrad měl 7 bašt okrouhlých a 2 čtyřhranné. Ve zdech hradebních bylo přes 200 střílen a obhájců choval ve svých zdech 1000—3000.

Tyto rozlehlé zříceniny ohromného hrdého sídla vzbuzují obdiv u těch, kdož přicházejí se pokochati pohledem na krásy, jimiž nás v našem okolí příroda štědře obdařila.

Antonín Fröhlich:

Jak se na Záhoří léčilo.

Etnografické oddělení Moravského zemského musea v Brně žádá o sbírání materiálu v oboru lidového léčitelství a akci tuto doporučuje zvláště učitelstvu m. z. š. r. v Brně: »Ze zkušenosti známo, že je ještě mnoho památek kulturního života našeho národa porůznu mezi lidem zachováno; bylo by škoda, kdyby v rušném kvapu nynější doby zbytky ty přišly v zapomenutí. Proto je třeba je zachovati. Mravní povinností každého inteligenta jest starati se o zachování toho, co dosud žije v paměti lidu. Je třeba tyto zlomky krásného kulturního života našeho národa sebrati a v celek uspořádati. Dále doporučuje se »Návod« ku sbírání:

I. Jméno rostliny, a) lidové, b) vědecké (stačí český název).

II. Užití při nemoci: a) jméno nemoci (lidové, po příp. vědecké), b) doba sbírání a příprava rostliny, c) příprava léku, d) zařikadla (nářečím), e) způsob užití léku.

III. Užití rostliny: a) v pověrách (kouzelná moc, otvírání pokladů atd.); b) na výsivkách (po případě ukázky kresby); c) v lidových písních (citovati); d) při lidových slavnostech (svatby atd.).

IV. Možno-li udati dobu, do které sahá pamět o užití rostliny v lékařství a pod.

Sebraný materiál zašlete redakci Z. K.¹⁾

* * *

Jak se za stara na Záhoří léčilo domácími prostředky odpověděl již v roce 1906²⁾ pan Antonín Kunovský, rolník v Soběchleších a to podle »Tazatele pro sběratele národopisného materiálu«³⁾, který vydal Vlastenecký musejní spolek v Olomouci.

Od bolení žaludku pije se odvar hléstoníku, řimbaby a polínku.

Při žaludečním křeči přikládá se na dolínek horký popel.

Proti hlístům pije se odvar popele, kmínu a česneku, ale před užitím se přecedí a lék ten jistě pomůže. Také se dává cívvar s medem a trnkami sušenými uvařený, nebo v cukru tlučný.

Od větrů užívá se odvar větrové zeliny a kmínu.

Od krvotoku přikládá se na místo bolesti křen utlučený v černé mouce.

Při vnitřním krvácení odvar přesličky polní. Pokrájí se špetka na žejdlík vody.

Lekne-li se dítě zvířete, vytrhne se tomuto několik chlupů, položí se na žhavé uhlí a dítě se tím nakouří. Stůně-li dítě na břed, klade naň matka svatební věnec, roztrhne na něm košílku, zakope pod strom neb vedle kříže. Kdo takové dítě uhlédl, naplil naň třikrát, smáčkl mu palce u nohou a rukou, nebo se zaslíbovalo P. Marii nebo sv. Valentínu.

Od bolení hlavy přikládaly se velké listy šťavnaté neb postrouhané syrové zemáky, nebo odvar kružmu a k pití přestě s kořenem čerstvé ze země trhaným.

Na odřenině sypalí popel z tabáku.

Na popálení přikládali poškrabanou mrkvu neb lopuňový list.

Od udeření přikládali studené obkladky.

Bolesti v křížích hojily se vrbovým listím spařeným močem.

Na podbíračky užívali slez (zaječí patáčky) usmažené na smetaně, anebo lněné semínko vařené v mléce. Také se přikládalo čerstvé máslo s chlebem.

Na krtici přikládali usmaženou cibuli na másle.

¹⁾ O ostatním léčení viz v tomto čísle »Drobnosti lidovědné ze Záhoří«, část Nemoce.

²⁾ Záhořská Kronika 1906, ročník III., číslo 3. »Záhořské léčivo«.

³⁾ Možno dosud zakoupiti à 50 h u Vlast. sp. musejní v Olomouci.

Při bolestí v krku kloktá se odvar jahodového listu, řepiku a šalvěje.

Při otoklině žláz (mandlí, čípku) mastil se krk kozím sádlem, neb se přikládaly tenko řezané slanine pocukrované.

Bolest očí vyfukuje se tluceným cukrem, vymývají se poločnou vodou a máčí se močem.

Vrazi-li se dětem ohnipara do očí posypají se tyto zavřité práškem z kozích bobků. Také se nechávají děti ve stáji, kde se chovají mladá jehňata.

Na otlačené nohy se přikládají kopřivy, utlučené se starým sádlem.

Od kolíky užívá se koupel odvaru vličího jablka, nebo se pije odvar sušených hrušek.

Od svrabu tře se tělo mateří douškou.

Odpařenina dětí zasypává se červotočinou.

Od zmoženiny užívá se mast z mýdla a piva.

Od bolestí v prsou pije se odvar lípového květu nebo plicníku. Také se líže med smíchaný s postrouhaným křenem.

Od kašlu užívá se smísenina žloutku z vejce, kandisového cukru a čerstvého másla, nebo kozíčky (bezový květ) uvařené v mléce, aneb také zelnice, uvařená se slaninou. Také užívá se odvar fíků a sladkého dřeva.

Od moření v životě: suché divoké kaštany se potlučou a pak se pijí s vodou.

Od záškrtu: kousky cukru omočené v medu se hltaly. Plát-no močené ve skalním oleji (petroleji) přiložilo se na krk, též dal se pít. Nyní šťáva citronová pomáhá v začátcích.

Padoucnice. Nemocný zaslíbil se sv. Valentínu, že některou barvu nebude na šatech nosit.

Bolení zubů: Lněné plátynko potřené kafrem přiloží se na lice. Na žhavé uhlí dalo se vosí hnízdo, kadidlo a čertinec. Tím se nemocný, pokrytý plachtou, nakuřoval.

Žáha se hojila syrcovým zelím, hltaly se kousky cukru, neb se pojídala sladká mrkev.

Vlčí mlha v očích pomíne, když se volá na černý dobytek, když pastýř domů žene: »Hu, hu, hu, já mám vlčí mlhu!«

Od uhranutí (urknutí) utírá se rubem spodního prádla, dá se ruka pod paži a pak k nosu.

Od žloutenky (žlárnice) pomůže se takto: Potkáme-li člověka chorého, naplivne se mu třikrát do obličej. Vypravuje se: »Jedna stará žena ze Záhoří potkala v Lipníku v jedné ulici pána chorého na žloutenku. Přistoupila honem k němu a třikrát mu naplivila do obličej. Ten ji dal zavřít. Když se věc vysvětlila, byla propuštěna a ten pán ji poděkoval, neb takto ozdravěl.«

Muzikant Dostál trpěl dlouho žloutenkou. Lékaři mu nepomohli. Přišly ostatky a musel jít do Oprostovic hrát. Hrál a tančil od neděle do škarodé středy a žloutenka mu prý z toho hýření přestala. Také prý pomáhá shlížeti se v rozpuštěném másle.

POVĚSTI NAŠEHO KRAJE.

M. F. T.

V zajeří tureckém.

Když syn velké ženy Marie Terezie, Josef II., nastoupil vládu, zdvihla Porta turecká r. 1787 válku proti Rusku a císař, jako spojenec carevny Kateřiny II. byl nucen války se zúčastnit a postavil se sám v čelo značného vojska na Dunaji. Nemo-cemí prořídla však armáda a Turci pronikli vítězně až k Temeš-váru. Teprve, když ujal se velení generál Laudon, dobyli císař-ští Bělehradu, Nové Ršavy a Požarevce.

Bylo verbováno i u nás na vojnu a tak dostal se Rechtořík z Frusinovic také k vojsku.

S hrůzou pozoroval strašné osmanské krutosti. Rudá záře zrůměnila zářem svým černé lesy, jež několikrát svědky byly těch hrůzyplných, děsivých výjevů a velmi často slychaly stony a žalné vzdechy stísněných prsou.

Junáci, zpíli vítězstvím císařských, odvažovali se příliš da-leko mezi Turky a tak se stalo, že srdnatý hlouček, mezi nimi i Rechtořík, byli pojednou hustě obklopeni bílými turbany a než se vzpamatovali, již byli spoutáni a odvedeni do zajetí. — Tak skončil sen jejich smělý, že ustelou si na hedvábných turbanech porubaných moslemínů, na nebi vyhaslém nezastkvěla se stří-brovlasá večernice, nerozlila bledá luna čarovné světlo své, ale čirá noc, černá, jak příkrov na rakvi umrlce, pokryla tichou zemí. —

Po nemalých útrapách daleké cesty, častování surovostmi svých vězňitelů, dostali se do Turecka a tam pomalu prodáváni. Smutně se chlapci loučili, nejisti svou budoucností, opuštění a vzdálení svých drahých tam doma, jež sotva kdy ještě uží.

Náš Rechtořík, statný chlapík, dostal se na statek bohatého agy. Byla mu vykázána práce ve stáji, kde stála celá řada ušlechtilých koní. Měl co dělat, aby denně stáj od mrvy vyčistil a krmiva nanosil. Později svěřeno mu čistění koní, projížďení po dvoře, po čase ba i ven s koňmi se dostal. Kdyby nebylo touhy po dálné vlasti a těch drahých tam doma, byl by spokojen, za-cházeno s ním ku podivu vlídně, zvláště starý hadži, správce, hleděl mu všelijak ulehčiti, ač mluvil s ním pouze několikrát.

Již třetí rok žil mezi Turčiny, když mocný aga odejel s dru-žinou na delší cestu. Ve statku bylo jak po vymření. Rechtořík zašel do stáje, opřel hlavu o krásnou šiji bujného hnědouše a v duchu snoval smělé plány do budoucna. Pojednou ucítil čísi ruku na svém rameni a k uchu dolehla těžkopádně síce, ale přece jeho mateřštinou pronesená slova: »O čem přemýšlíš?«

Kdyby hrom byl vedle uhodil, nebyl by víc překvapen, byl to starý hadži. Poslední mluvil dál: »Tuším, že asi vybíráš běhouna, na kterém bys uprchl, chceš-li dobře pochodit, vem si tu černou, hubenou kobylku, je čistokrevná arabka, která snadno překoná obtíže dálné cesty a nad to je vytrvalým běhounem. Vidím ně-mou otázku v tvých očích. — Jsem rovněž z Moravy a dostal jsem se podobným způsobem, jako ty, v tyhle končiny. Nemám tam však již nikoho a tu založil jsem vlastní rodinu, i jmění získal, těším se přízni mocného agy a jsem spokojen. Otčinu mou pozdravuj a řekni jim tam, že je nás tu více a že se snažíme, seč naše síly stačí, zmírňovat osud našich krajanů. — Na cestu si vem jídla, co uneseš. Až přijdeš k Dunaji, vyhlédni si na druhém břehu nějaký předmět a ten s očí nespouštěj, abys se nejkratší cestou přebrodil, na vodu nehleď a buď opatrný! Šťastnou cestu!«

Od té doby s Rechtoříkem zas nemluvil a za krátko odejel za agou. Zbylé služebnictvo hned první večer využilo chvilkové volnosti a zpilo vínem, bezstarostně usnulo. Rechtořík vyvedl koně ze stáje, osedlal a nestřeženou branou vyjel ze statku. Jel volně, jsa jist, že do svítání se nikdo nezbudí a zatím bude již za hranicemi bejova panství.

Po několika dnech dojel k Dunaji. Bylo po ránu. Mlhy vlály jak potrhane závoje nad vodou. Rechtořík směle vjel do vody, černá arabka pod ním zafrkala a již uslyšel kolem hrozivé hučení a šumění až se hlava z toho točila. Pomalu se přibližoval protějšímu břehu, již jen několik sáhů, když kůň začal umdlévat, rychle tedy seskočil do vody, plovat uměl a několika mocným rozmachy dospěl břehu, zachytil se vrboví a byl zachráněn. Klisna zbavená tíže na hřbetě brzy se vzpamatovala a když na ni zavolal, dostala se také šťastně na břeh, otrásla se a dala se hned do pasení. Rechtořík zatím se svlekl, šaty rozložil na břehu a odpočíval. — Mlhy se již roztrhaly a krásné, blaživé jítro usmálo se na zemi. Ani malý obláček nekalil té blankytné, azurové klenby nebeské, vycházející slunko lemlem zlatitým vroubilo svěží zeleň břehů, mezi nimiž se modrý Dunaj třpytil, jak bohatě vykládaný pás mocného agy.

Díky Bohu, vzpomínka na hedvábné turbany a křivé saracenkky patřila již minulosti. — Rechtořík rychle se oblekl do oschlých šatů, vyšvihl se na černou arabku a cválal vesele dál za vidinou domova. K večeru zadržán byl pohraniční stráží. Snadno však se s vojáky domluvil a byv předveden k veliteli, příhody svého pobytu v zajetí musel vyprávěti. Velitel mu koně odkoupil za 350 rýnských stříbrných a když dostal se domů do Prusinovic, koupil si za ně usedlost. — A končí se, jak v každé pořádné povídce, svatbami.

Rechtořík oženil se s pěknou dívčí, sestrou tamního myslivce J. Burša. Rodina tato posud v Prusinovicích žije.

V. B.

Rusové v Hranicích.

R. 1798 táhlo přes Hranice ruské vojsko do Itálie proti Napoleonovi. Měšťané měli vojáky rádi a z počátku je ochotně hostili. Když však valily se do města nové a nové proudy vojska a Rusové snědli všechny zásoby, začali hraničtí sami hladovět a byli by se rádi zbavili nezvaných hostů. Ale dny i týdny ubíhaly a vojsko se nemělo k odchodu. Podloubí, táhnoucí se kolem celého náměstí, bylo zastaveno dvěma řadami koní a domy i chalupy plné Rusů.

V tomto nemilém postavení umínili si několik odvážných občanů, že město Rusů zbaví. Za tmavé noci nasedali tíše do loděk na Bečvě a odjeli proti proudu až pod Švrčov a tam mezi lesy a skalami začali střílet. Ozvěna zmnožila a sesílila rachot pušek ve znamenitou kanonádu. A jak lodky plynuly po proudu k městu, přibližovalo se hřmění střelby a zburcovalo celé město. Rusové ve zmatku vstávali a ve chvíli opouštěli Hranice, prchajíce k Novému Jičínu. Mnobý nechal ve městě leccos cenného a jistý ruský kníže zanechal na cestě na Fifajdech celcu bednu zlata. Když pak později jeden chalupník náhle zbohatl, skupoval pole a koně a vedl rozmařilý život, dovtípili se sousedé, jak k bohatství přišel.

Teprve později, za pokojnějších časů, dověděli se měšťané o lsti odvážných sousedů, kteří svým plánem zbavili Hranice obtížných hostů.

M. Tománková-Stejskalová.

Čertova studně na Helštýně.

Zasmušile dívají se staré šeré zdi mohutného hradu kdysi, patří smutně v zelené, požehnané údolí, jímž stříbropěnná Bečva ubíhá bystře ve svých nízkých smaragdových březích . . . Dumá starý, smutný stařeček Helštýn, vzpomíná věkům uplynulých, připomíná si veselý, rušný život v úkrytu svých nedobytných zdí, vidí hrůzy obléhání, slyší ještě sténání beranů a svištění střel i nářek raněných a chrapot umírajících . . . Vzpomíná i mocných svých pánů, slavných a chrabrých i jejich slícných paní a veselé družiny . . . Zbývají z nich jen ztrouchnivělé kosti. A on, staletý — dosud stojí . . . vzdoruje a odolává času . . .

Hostil Helštýn ve svých mohutných útrobách rytíře uslechtilé, výkvět šlechty, musel však skýtatí útulku i jejich vyvrhelům.

Sídlil jednou na Helštýně loupeživý pán. Lid pokojný a prostý, úpící pod jeho tyranskou rukou, olupován o skrovný majetek, chvěl se strachem před nelidským svým pánem. Ale helštýnský pán nespokojil se jen s tím, co uzmul ubohým ne-

volníkům. Chtěl více, mnohem větší bohatství . . . Se svou chasou, surovou a zlotřilou jako on sám, dělal často odvážné výpravy za hranice svého panství, bral, co se dalo a s lupem skryl se za nedobytné hradby svého sídla. Plakala tehdy zelená údolí na březích Bečvy slzami krvavými.

Však nárek a úpění ubohého lidu vzbudilo mstitele. Několik ušlechtilých rytířů se svými lidmi oblehlo Helštýn. Věděli, že hrad tak snadno nedostanou, ale umínili si, že helštýnského pána-lupiče stůj co stůj dostati musí. Z pevných, šedivých hradeb zníval jim výsměšný, posupný chechtot . . . Helštýnské zdi — tvrdý oříšek!

Skvělá myšlenka neočekávaně pomohla však mstitelům pod hradbami; podkopali pramen, jenž skytal hradu hojnost vody a klidně, bez boje, čekali . . . Na hradě zavládlo zděšení, když voda náhle zmizela ze studny. Zvířata první pocítila její nedostatek a padala žízni. A když už všechny nápoje byly v hradě vypity, zavládla zoufalá hrůza v očekávání dalšího. Vyprahlá k zalknutí byla už i hrdla hradní čeledě, nestačila ani železná ruka páncva na udržení kázně. Ba, k uchu dolehla mu i slova reptání a výhrůžky.

Temná, bouřlivá noc. Hradní pán sedí ve své nádherné komnatě, bílou rukou podpírá starostí těžkou, zločinnou hlavu se zkrabaceným čelem a hořícíma temnými očima.

Zvenčí doléhají k němu hlasy sročené, poslušnost mu vypověděvší chasy. Má do rána on — pán — opatřiti vodu; ne-lí, otevrou brány a jej odevzdají spravedlnosti. Vyskočil divoce z křesla a chytil se zoufale za hlavu. Jen to ne! Nesmí, nesmí stůj co stůj dojít k tomu! — Jak ale — jak opatřiti vodu, když tolik ozbrojeného lidu stráží hrad! Svítí hrozné, krví podlité oči hradního pána. »Dáble, pomoz!« chraptivě zavolal, »svou krví zapíšeš se tih, pomůžeš-li mi!«

Coš velikého, tmavého, s rohatou, hroznou hlavou naplnilo komnatu.

»Slyším tvé volání, rytíři«, mluvila strašlivým hlasem obluda »a splním tvé přání, uskutečníš-li svůj slib, jež jsi právě pronesl!«

»Hrozný jsi, dáble«, šeptá děsem polomrtvý rytíř.

Příšerně se zasmála nestvůra . . . »Volal jsi mě, dábla — nuže, já jsem přišel. — A chci ti pomoci . . . Nebo chceš se dostat do rukou svých nepřátel?«

»Ne — po-lepší . . . dej nám dostatek vody!« šeptal chvějící se rytíř.

»Než kohout zazpívá, budete ji mít. Tam, v hradním příkopu, od severní strany«, mluvil ďábel, podáváje rytíři papír, páchnoucí pekelným dýmem.

Svou krví podepsal hradní pán svou smlouvu s ďáblem. Té noci rozpoutala se hrozná bouře. To ďábel radoval se z nové úmluvy s člověkem . . .

Sotva první, světlejší záblesk zjasnil tmavou roušku noci, chvátal rytíř k naznačenému místu . . . Zasmál se, uviděv velikou novou studnu plnou vody. Sehnul se a dychtivě s rozkoší srkal z dlaně čerstvou, chutnou vodu. Uslyšel za sebou známý, strašlivý chechtot a dříve, než mohl vzhlédnouti, uchopily ho čís ohromné ruce a on padl bez hlesu střemhlav do studny. Voda zbarvila se rudou krví zatracencovou. Ďábel zmocnil se jeho černé duše, tolika zločiny obtížené a odnesl ji tam, kam patřila.

Posádka, nemající velitele, vzdala se brzy. Helštýn dostal se zpět do rukou bývalých pánů, jimž byl uloupen.

A studnu, ďáblem vytvořenou, dosud lze spatřiti pozasypanou sice v hradním, severním příkopu.

Dr. František Příkryl:

Strašidla u Lhoty.

Za starých časů táhl se les až k samé Lhotě. K Žukyni byl hodně řídký, tak se tam pásával dobytek.

Jednou za měsíčné noci jel si hajný do lesa pro dříví a vzal si s sebou psa. Jel v noci, poněvadž ve dne musel konati službu. Když přijel k Žukyni na pastvisko, viděl od Soběchleb příjížďeti na koni nějakého pána. Jiný pes běžel za ním. Hajný se domníval, že je to pan polesný z lípenského zámku a zabočil s povozem do úvozu, aby se ukryl. Pes hajného vlezl pod vůz a ustrašeně kvícel. Když jezdec na koni přijel blíže, nebyl to pan polesný, nýbrž strašidlo. Jezdec i pes jeho dýchali oheň a oči jim ohnivě svítily. Hajný rychle obrátil ke Lhotě a celý přestrašen dojel domů. Kůň i pes se hrůzou třásli. Z chalupy pak díval se k lesu a pozoroval ohnivého jezdce, jak jezdil po lhotském pastvisku.

V zimě poslal hajný ráno svého syna do lesa, nedaleko Kaňové, nachystat dříví. Minil za ním s povozem přijeti kolem jedenácté. Zima byla suchá, jen v noci napadl poprašek. Syn řezal a štípal, nevšímaje si lomozu v lese, jakoby někdo palčicí bouchal na stromy. Otec přijel v umluvenou hodinu a syn ho upozornil na lomoz v lese. Oba hledali v lese. Na čerstvém sněhu neuznali nejmenší stopy, až tu najednou slyší a vidí ujíždět po Kaňové těžký kočár, tažený černými vraníky. Hajný poslal syna, aby povoz zastavil, že je špatná cesta, že se může stát neštěstí. Syn ustrašen doběhl zpět, že to není pan polesný, nýbrž dva černí páni a černý kočí. Co na kočár ustrašeně oba hleděli, zvonilo ve Lhotě poledne a všechno s velkým hřmotem se ztratilo.

U Lhoty býval veliký rybník, ten se vypustil a zůstala jen hluboká louže. Tam pásávali pohunci koně. Jeden sedlák poslal svého syna v neděli po hrubé pást koně. A když popásával

kolem duče, vyskočil z ní malý chlapec, který s ním skotáčil a pak zápasil. Ten maličký přemáhal sedlákova synka a převáloval ho k duči.

Z jedné chalupy dívali se lidé na ten zápas; právě seděli při obědě. Hospodyně se velice divila, že ten malý chlapec přemáhá většího, válí ho k vodě a že se už ani nebrání. Hospodář vstal od stolu, doběhl k duči a našel tam synka mrtvého, zčernalého. Malý se mu ztratil. Všechno vypověděl otcí synka mrtvého, který uhořel, že původcem smrti jeho syna byl vodník. I umínil se ho ztrestati. Z vazového lýka udělal ohlav, ustrouhal vazovou hůl, dal si vše posvětit a číhal na vodníka. — Jednou spatřil neznámého bujného koně popásávat se kolem duče. Přibral se k němu od zadu, vhořil mu vazový ohlav na hlavu a přivedl koně do maštale. Tam ho bíl vazovou holí každodenně. Za týden začal kůň prosit, že vícekrát nikoho neutopí a na vždy od Lhoty se vystěhuje. Od té doby není u Lhoty vodníka, neb se skutečně odstěhoval jinam.

Před dávnými časy šla tři děvčata ze Lhoty do lesa na Krásnici u Týna na trávu. Unavené usedly u hromádek nažaté tráv a z dlouhé chvíle při řeči klvaly do mechu. Ten se jim odloupl a objevilo se jim zamřížované okno. Odlomit je nemohly, dívaly se dolů a viděly tam schody. Místo si poznamenaly, odnesly trávu domů a vypravovaly doma, co se jim přihodilo. Rády by věděly, kam otvor vede. Avšak starší lidé jim pravili, že to již ne najdou, že se to už vícekrát ukázalo. Dokonce jednou tam našli i dvěře se zámkem. Všechno se ale ztratí, když se to jde pak hledat. Když se s nimi nechtěl nikdo vypravit, šly samy a žaly opět trávu. Pak hledaly okno. Bylo právě jedenáct hodin. Hledaly, hledaly, a ani nepozorovaly, že se náhle zamračilo. Až se najednou strhl hrozný víchor, který až stromy ohýbal a lámal. Po lese jakoby cosi lítalo, řvalo, řetězy řinčelo a v tom lomu bylo slyšet lidské kvilení. Děvčata se strachy přitulila k sobě a strnule čekala, co se stane. Jakmile přišla dvanáctá a zvonilo poledne, vše se utišilo a slunce svítlo. Děvčata sebrala trávu, tak, tak došla domů. Snad tehdy onemocněla z té prožitě hrůzy.

Hynek Špunar:

O památném obrázku u Škařince.

(Pověst z Pavlovska.)

V Pavlovicích před 130 lety žil tkadlec Tvarůžek, který byl zároveň kostelníkem. Pracoval při stavu dlouho do noci. Jednou o půl noci zjevil se mu v jizbě duch a mžikem se ztratil. To opakovalo se ještě dvakrát. Šel na radu k faráři a ten mu řekl:

»Až se vám duch opět zjeví, řekněte: »Co žádáš?« — Tak se stalo čtvrtého dne v noci a Tvarůžek tázal se ho: »Co žádáš?« Duch odvětil: »Pojď se mnou na pouť do Frýdku.« Tvarůžek odporoval pro chudobu, ale duch pravil: »Zítř ráno odzvoň na rani a potom pojď ke Gájově chalupě, kde tě budu očekávat. Ty půjdeš za mnou a poneseš před sebou klobouk a lidé ti do něho sami vloží peníze.« Po té zmizel. V neděli ráno odzvonil Tvarůžek na rani, šel pak ke Gájově chalupě a držel klobouk před sebou. Lidé mu tam kladli peníze. Když přišel k chalupě, pravil mu duch, jehož nikdo neviděl kromě jeho: »Ty peníze rozděl na tři díly — dáš na tři mše svaté. Ihned jak přijdeme do Frýdku — na první. Sotva peníze dočítal, cítil jako ovanutí silného víchuru a už stáli oba před kostelem poutním ve Frýdku. Tvarůžek šel do zákristie a nechal na úmysl ducha vykonat službu Boží. Při oltáři klečel každý z nich po jednom boku oltáře a Tvarůžek slyšel ducha odpovídat modlitby s ministrantem, kterého nikdo neviděl a neslyšel kromě jeho.

Po mši vyšel Tvarůžek před kostel a tam mu duch pravil: »Nyní půjdeme do Štípy.« Sotva to dořekl, cítil Tvarůžek ovanutí mocného víchuru a už stáli před poutním kostelem ve Štípě. Tam se to opakovalo jako ve Frýdku. Po službě Boží před kostelem promluvil duch: »Nyní půjdeme na Vranov.« Tvarůžek pocítil ovanutí prudkého větru a už stáli před poutním kostelem na Vranově. Právě seznáno se na »hrubou«. Tam nechal po třetí službu Boží vykonat na úmysl neznámého. Po mši před kostelem pravil duch bílý jako padlý sníh: »Bůh ti zaplat, že jsi mne vysvobodil. Zbýl ti ještě jeden peníz za podšívku v klobouku, za ten bez smlouvání kup obrázek P. Marie Pomocné a pověš ho na lípu u Škařince!« To řekl, pozdvihl se do výše a ztratil se jeho zrak. Tvarůžek vykonal, jak mu bylo uloženo a vrátil se do Pavlovic. Pořídil rámeček zasklený a obrázek pověsil na lípu prastarou, která po dnes nahnutá vysokým stářím, ozdobena je obrázkem P. Marie.

DROBNÉ ZPRÁVY.

Universitní profesor PhDr. Pařínek pětasedmdesátníkem.

Řádný profesor Karlovy university ve výslužbě PhDr. František Pařínek dožil se 4. října t. r. 75 let. Narodil se r. 1853 v Kelci na Moravě. Střední školu studoval v Olomouci a Uh. Hradišti, universitu ve Vídni, zprvu klasickou filologii (W. Har-

tel, J. Schenkel a j.), nato slovanskou filologii (Fr. Miklosich, V. Jagič). Promován byl r. 1886 ve Vídni. Pro slovanskou filologii se habilitoval ve Vídni r. 1888. Mimořádným profesorem v Praze se stal r. 1895, řádným r. 1902, rektorem byl zvolen roku 1923-24. Z hlavních jeho děl budtež uvedeny spisy »Dějiny slovaňských apoštolů Cyrilla a Methoda«, »Slovanská legenda o sv. Václavu«, »Tvarosloví jazyka staroslověnského«. Napsal četné články, recenze, referáty, nekrology atd. v odborných časopisech a publikacích akademických. — Je řádným členem České akademie, předsedou její III třídy, řádným členem České společnosti nauk, předsedou a čestným členem Masarykova lidovochovného ústavu (Svazu osvětového), čestným členem Jednoty českých filologů a Klubu moderních filologů. Ze zahraničních vědeckých institucí je členem ruské Akademie v Leningradě a ukrajinské Učené společnosti Ševčenkovy. *Národ. Osvobození.*

Povětrnostní poměry na Lipensku.

Od 1. října 1927 do 30. září 1928.

Celkem za uvedené období napršelo 396½ mm vody. Nejvíce deště spadlo v červnu, a to 65.3 mm, dále v květnu 53.6 mm. Nejméně v březnu 7 mm. Bouře byly 26. června, 4. července, 6. července, 4. srpna a 16. srpna. Krupobití dostavilo se 4. července o 4. hod. odpo. Zachvátilo část od Radvanic k Záhoří. Oproti jiným rokům byl rok letošní s velmi malým počtem bouřek. Nejlepší měsíc byl červenec o průměrné teplotě 18.3 C, nejtudnější prosinec o průměrné teplotě —4.36 C. Největší teplota byla naměřena dne 16. července o 2. hod. odpo. a to ve stínu 42 st. Cels. Nejmenší 21. prosince o 7. hod. ráno —23.8 st. C. Pozdní mrazy byly 8., 9. a 10. května, kdy časně ráno naměřeno —2 st. Cels. Nejsilnější vítr byl 26. června v noci. Způsobil v zahradách a lesích milionové škody. *Selské listy.*

Opis kupní smlouvy z r. 1633.

My purgkmistr i všecka obec dědiny Rakového známo činníme tímto listem, že jsme prodali Matějovi Kostruchovi do Paršovic z auplnou raddu vši obce luku od Opatovska i z malau laučku od Šilhavého meze až po Matyáškovu roli, jak se jede k Opatovicym za dědičnau na věčnost. Ten Matěj svrchu psaný z tu luku bude moci co chce dělati, kam bude chtít obrátiti, prodati, zastaviti komuž by chtěl. V tom překážky aby neměl. Senem, otavu, jak by mohl užívat. Od svatého Jiří hájiti, týden po svatým Václavě jest-li jemu kdo pasením, vyžínáním dělal škodu, aby jemu platiti a s ním náležitě porovnatí povinnen byl.

On pak svrchu psaný Matěj Kostruch dal za tu luku obci Rakovské 30 frnu a 3 měrice rži. Stalo se Leta Páně 1633. ve středu po svatým Valentinu. Toho dne odevzdána i luka Matějovi Kostruchovi u přítomnosti vši obce.

Jan Kryštof Fidler z Muldavy
Auředník Helffenstejnsky.

(Originál ve dvorství Sehnalově v Paršovicích čís. 10.) J. J.

Jak se děti učily „cizím řečem“.

Sešlo se jich několik. »Pojďte, budeme si hrát »na školu«!
— »Kdo umí nějakou říkánku?« — »Říkej!«

Koza leze do zeli,
přišel na ni sedlák;
ulomil jí roh celý,
koza měla bolák.

»Tomu každý rozumí. Jak bys to řekl, aby ti nerozuměli? —
»Převrátím slabiky.« — »Tedy«:

Zako zele do líze,
šelpři na ni dlákse,
milulo jí roh lýce,
zako lamě lákbo.

»A já to řeknu německy.«

Kojno zajno lejne zejne dojno zejneljny,
příjnyšejnol najna nijný sejnedlajnák;
ujnulojnomijanyl jijný rojnok cejnelyjny.

»To bych já to dovedl aj čínsky. Poslouchejte.«

Kongozanga lengezenge dongo zengelingi,
příngišengel nanga ningy sengedlangák;
ungulomgomíngil jingy rongoh cengelyngy,
kongozanga mēngelanga bongolangák.

»A teď se vsaďte, oč chcete, že mi nebudete rozumět; je to hotentotský«:

Šizakove šizeleve šidove šilizeve,
šišelpřive šinanive šidlákseve;
šimilulove šijive širohve šilýceve,
šizakove šilaměve šilákbove.

Vskutku nikdo nerozuměl. »Jak to skládáš?« — »Dobře! Šizakove je koza. Poslední slabiku jsem dal na začátek, před ní ší a za slovo ve.«

A za chvíli hovořilo se jen hotentotsky; každý se divil, kde se tu náraz tolik hotentotů nabralo. *Ant. Svěrák.*

Ceník z r. 1798 a z dřívějších dob.

Obilniny: měrice žita 2 r. 30 kr. — 2 r. 36 kr., rži 1 r. 45 kr. až 1 r. 51 kr., ječmene 1.24—1.30, ovsa 0.57—1.03, hrachu 2.12 až 2.18, prosa 1.39—1.45, čočky 2.30—2.36; kopa slámy žitné 3 r., rezné 4 r., ječmenné 3 r., ovesné 2 r.; 1 q sena 51 kr.; libra masa: z vola 5 kr., z krávy 4 kr. 2 d., z vepře 5 kr., škopa 4 kr., teleťe 4 kr. 2 d., libra slaniny 14 kr., srnčího 9 kr., jeleního 7 kr., div. svine 7 kr., zajíc 30 kr., husa 36 kr.; pára kapounů 54 kr., pára koroptví 24 kr., pára kačen 36 kr., slepice 21 kr., morák 1 r. 30 kr., libra másla 18 kr., másla rozpuštěného 1 r., 6 vajec 3 kr., libra svíček 16 kr., libra mýdla 14 kr., máz vína 18—24 kr., máz piva 4 kr., máz kořalky 20 kr., libra kamenné soli 3 kr. 10 d., kuchyňské soli 4 kr. 2 d.

V roce 1552 byla měř. rži za 2 r. Od r. 1599—1611 byla měř. rži za 6 r., ječmene nebo hrachu za 7 r. V r. 1659 po roku méně úrodném měrice rži za 18 r., žita 30, ječmene 24 a ovsa 18 r. — R. 1766 byla měř. rži za 2 r. 21 kr., žita 2 r. 45 kr., ječmene 1 r. 51 kr., ovsa 1 r. R. 1770 byla měř. rži za 6 r., žita 7 r., ječmene 5 r. 30 kr., ovsa 3 r., miska mouky (= 0.96 l) za 14 kr. Následujícího roku bylo obilí o něco lacinější, ale přece byl hlad. Za to maso bylo laciné: libra (= 56 dk) hovězího masa byla za 3 kr., telecího za 2 kr. R. 1778 byla měř. rži za 51 kr. — 1 r. 33 kr., žita 1 r. 12 kr. — 1 r. 33 kr., ječmene 32 kr. — 1 r. 16 kr. a tak se platil i oves, hrach a čechovice 1 r. 12 kr. — 1 r. 33 kr., prosa 1 r. — 1 r. 24 kr., víka 57 kr. — 1 r. 12 kr.; miska rezné mouky 3—3½ kr., žitné 4—5 kr., libra masa hovězího 4 kr., vepřového 6 kr., škopového 4 kr.; máz (= 1.415 l) másla 48 kr., libra tabáku 20 kr.

J. B.

Seznam domů v Lipníku z r. 1667.

(Archiv zemský 241/I — Hranice.)

Měšťanských pravovárečných 42 osedlých, 1 pustý; řemeslnických (bez šenků) 14 osedlých, 1 se lhátou na 10 roků, jiných živnostníků (pekařů a j.) 18 osedlých, 10 se lhátou na 10 roků a 4 pusté. Mimo to je v městě stará radnice a 5 malých domků. Lépe stavěných židovských domků 13, špatně stavěných a malých židovských domků 21 osedlých a 6 pustých; mimo to měli Židé špitál, jatky a chalupu.

(Celkový počet domů v Lipníku: v obci křesťanské 122 domů osedlých, 14 lhotních a 12 pustých = celkem 148 čísel; v obci židovské: 47 osedlých a 6 pustých = celkem 53 čísel. V celém městě 201 čísel čili objektů) Komínů bylo napočteno: v městě 103, na předměstích 96, v domech židovských 58, celkem 257 komínů.

J. B.

Za vydávání a redakci odpovídá Ant. Fröhlich, učitel v Dol. Újezdě.
Tisk J. Slovák v Kroměříži.

Z ADMINISTRACE:

P. T. odběratele Z. K. zdvořile žádáme, by 10 Kč předplatili do konce roku 1928, an ročník počal 1. zářím. Po 1. lednu 1929 se doplácí 12 Kč. Předplatné zasílá ten, na jehož adresu jest časopis zaslán. Složenka přiložena těm, kteří dosud nepředplatili. Kdo dluží za předešlé ročníky, nechť laskavě zaplatí ihned! Jinak vyzdvihneme nedoplatky poštovní příkazkou, což se zdraží!

REDAKCI DOŠLO.

»Tvořivá škola«, měsíčník věnovaný otázkám praxe školy činné; vydává R. Promberger, knihkupec v Olomouci. Ročně 40 Kč. Propaguje činnou školu v plném rozsahu pojmu. Jako vážný list zasluhuje vřelého doporučení.
»Československá škola«, nepolitický časopis pro sblížení rodiny se školou a informující veřejnost o výchově dětí a jich vyučování ve škole. Doporučuje se učitelstvu, rodičům, místním školním radám, čitárnám atd. Vychází v Sašici (Čechy). Ročně 12 Kč.

»Krajem Lučanů«, Věstník českého musea v Žatci. Ročník II. Řídí inspektor K. A. Polánek. Nákladem Českého musea v Žatci.

»Revue — revui «Argus» — poví Vám, co je ve světě nového v oboru techniky, věd přírodních, lékařství, zemědělství, školství atd. Je to nezbytná pomůcka pro toho, kdo nemá čas pročítati spouštu různých novin a časopisů. Vychází měsíčně na Smíchově, Smetanova 2. Čtvrtletní předplatné Kč 9.—

Náš Praha«, vlastivědný časopis pro mládež, doporučuje se vřele mládeži. Má bohatý a uslechtilý obsah a četné obrázky. Vydává Státní nakladatelství v Praze II. Redaktor Boh. Tožička. Předplatné ročně 10 čísel Kč 10.—

»Správný život« život Zpravodaj z Kézbybyl. Vychází čtvrtletně za 2 Kč. Mimořádné přílohy: Knihovnička »Jen to nejdůležitější«, Setby a katechismy Volného sdružení Klasů a Převýchova národní. Redaktor a vydavatel Dr. Alex. Sommer-Batěk, Praha-Libor 162.

Časopis pro dějiny venkova s přílohou Selský Archiv, řídí prof. Dr. Jos. Kozimour. Ročník XV. Vydáváni českomoravské podniky tiskařské a vydavatelské v Praze. Vychází čtvrtletně ročně Kč 16.—; jednotlivé sešity po Kč 5.—. Administrace v Praze II., Hybernská ul. 20. — Číslo 3. je věnováno roku 1848. Doporučujeme.

»Lipa, ABC Nové ženy« je nový typ rodinného a ženského časopisu bohatý obsahem a krásnou úpravou. Pro odběratelky jest vypsána zajímavá soutěž. V časopise jsou články o domácím hospodářství, rady pro kuchyni, o modě, předlohy pro ruční práce, poučné a vzdělávací i zábavné články. Číslo zašle na ukázkou naklad. J. Svátka v Praze, Smíchov, Husova 7. Zadejte též u knihkupu.

»Náš okres«, J. Balvín. Příručka k učení o domovině pro žactvo škol národních. (Poznámek o domovině díl II.) U autora v Sudějově u Uhlíř. Janovic za 5 Kč. Na 72 stranách vyčerpává všechno pozoruhodné. Doporučujeme.

Slovácká dědina. Příspěvek ke kulturním dějinám Slováků. Nedačlebice. 20 obrázků Napsal Jan Vitek, říd. učitel. Cena 10 Kč. Kniha má účel kulturně-výchovný. Je to vlastivědná učebnice zemědělského stavu, dále je vodítkem pro kult. pracovníky, čeho si všimati, co sbíratí a jak zpracovávatí vlastivědu obci. Vřele doporučujeme!

Ročenka národopisného a průmyslového musea a města Prostějova a Hané. Ročník V. Redakční rada: V. Janoušek, J. Kündel, Dr. J. Mathon. Prostějov 1928. Nákl. musea města Prostějova.

Elektrotechnické podniky,
Oldřich Zámorský,
HRANICE.

Telef. 58.

PROVÁDÍ: zařízení elektrického osvětlení a pohonu pro soukromé domy, hospodářství a živnosti, signální zařízení, telegrafy a telefony, stavy, opravy a zkouš. hromosvodů.

DODÁVÁ: elektrické motory, dynamy, speciální elektromotory, elektromotory převozní pro hospodářství a jiné účely, automatická čerpadla pro vodovody, elektrické topné vařiči přístroje, žehličky, žárovky, lustry a jiný elektrotechnický materiál všeho druhu. Radiostanice, radiosoučástky a j. — Rozpočty a projekty zdarma.

Nejlepší reference.

Bleskosvody

zaručeně
spolehlivé
objednejte
včas přímo
ze speciální
továrny

JOS. MOTKA junior

továrna elektrotechn.
a stavba strojů
LITOVEL, MORAVA.
Též veškeré ostatní elektrotechnické potřeby.

Z národopisných a archaeo-
logických spisů

dra. Františka Příkrýla

Ize ještě dostati za sni-
ženou cenu:

Záhorská Kronika 1910, ročník
VI. za 6 Kč.

Zeměpisný zlomek z IX. století
v zemích Slovanů, váz. 16 Kč.

Památky sv. Cyrila a Metoda
na Moravě a ve Slezsku, neváz.
10 Kč.

Památky sv. Cyrila a Metoda
v Evropě

100 obrázků, mapy. Německy
vydáno ve Vídni, neváz. 40 Kč.

Objednávky vyřizuje autor
v Drahotuších.

Administrace Záhorské
Kroniky na čelné dotazy
sděluje:

Ze starších ročníků možno ještě
obdržeti:

Záhorská Kronika ročník VI. 1910
à 6 Kč, ročník IX. 1926/27 à 11 Kč,
ročník X. 1927/28 à 11 Kč.

Doporučujeme vzácné dílo

Staromoravští rodové

Sestavuje a vydává
Josef Pilnáček.

Vychází 4 – 5 krátě do roka. Právě
vyšel sešit VII. cena 25 Kč.

K dostání u všech knihkopců a
přimo u vydavatele Jos. Pilnáčka
v Brně, Bratislavská 3.